

MORAVSKÁ VYSOKÁ ŠKOLA OLOMOUC

Ústav ekonomie

Zbyněk Šupa

**Vybrané problémy financování příspěvkové organizace
na příkladu střední školy**

Selected Problems of Funding the Contributory Organization
on the Example of High School

Bakalářská práce

Ing. Michal Krajňák

Olomouc 2013

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně a použil jen uvedené informační zdroje.

Olomouc

.....

Zbyněk Šupa

Chtěl bych poděkovat Ing. Michalu Krajňákovi za cenné rady a připomínky, které mi ochotně poskytoval a pomohl mi tak dovést bakalářskou práci ke zdárnému konci.

OBSAH

ÚVOD	6
TEORETICKÁ ČÁST	7
1 VEŘEJNÝ SEKTOR	7
1.1 ČLENĚNÍ VEŘEJNÉHO SEKTORU	7
1.2 VEŘEJNÉ FINANCE	8
1.3 ROZPOČTOVÁ SOUSTAVA.....	8
1.3.1 Státní rozpočet	9
2 ŠKOLA JAKO PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE	11
2.1 PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE ÚZEMNÍCH SAMOSPRÁVNÝCH CELKŮ	11
2.2.1 Zřizovací listina	11
2.2.2 Hospodaření příspěvkové organizace.....	13
2.2.3 Rozpočet příspěvkové organizace	14
2.2.4 Sestavování rozpočtu příspěvkové organizace	14
2.2.5 Finanční fondy příspěvkových organizací ÚSC.....	15
2.2 PRÁVNÍ POSTAVENÍ ŠKOL	18
2.2.1 Zřízení, vznik, zrušení a zánik školské právnické osoby	18
2.3 FINANCOVÁNÍ ŠKOLSTVÍ.....	19
2.3.1 Financování regionálního školství.....	20
2.3.2 Zdroje financování	21
2.3.3 Investiční prostředky.....	23
2.3.4 Doplnková a jiná činnost	23
2.3.5 Ostatní zdroje financování.....	24
PRAKTICKÁ ČÁST	26
3 CHARAKTERISTIKA PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE GYMNÁZIUM, ŠUMPERK, MASARYKOVO NÁMĚSTÍ 8	26
3.1 ROZBOR DOTACÍ ZE STÁTNÍHO ROZPOČTU A KRAJSKÉHO ÚŘADU OLOMOUCKÉHO KRAJE.....	27
3.1.1 Dotace poskytnuté v roce 2008.....	27
3.1.2 Dotace poskytnuté v roce 2009.....	28
3.1.3 Dotace poskytnuté v roce 2010.....	30

3.1.4	<i>Dotace poskytnuté v roce 2011</i>	31
3.1.5	<i>Dotace poskytnuté v roce 2012</i>	32
3.1.6	<i>Analýza závislosti dotací na provoz, odpisy a přímé náklady na počtu studentů</i>	34
3.1.7	<i>Zhodnocení dotací poskytnutých organizaci v letech 2008 až 2009</i>	37
3.2	FINANCOVÁNÍ DLOUHODOBÉHO MAJETKU A INVESTIC	38
3.2.1	<i>Omezení pořízení DHM</i>	39
3.2.2	<i>Financování dlouhodobého majetku a investic prostřednictvím investičního fondu</i>	40
3.2.3	<i>Tvorba investičního fondu a jeho čerpání za rok 2008</i>	41
3.2.4	<i>Tvorba investičního fondu a jeho čerpání za rok 2009</i>	42
3.2.5	<i>Tvorba investičního fondu a jeho čerpání za rok 2010</i>	43
3.2.6	<i>Tvorba investičního fondu a jeho čerpání za rok 2011</i>	44
3.2.7	<i>Tvorba investičního fondu a jeho čerpání za rok 2012</i>	45
3.2.8	<i>Zhodnocení tvorby investičního fondu za roky 2008 až 2012</i>	47
	ZÁVĚR	49
	ANOTACE	51
	LITERATURA A PRAMENY	53
	SEZNAM ZKRATEK	55
	SEZNAM OBRÁZKŮ	56
	SEZNAM TABULEK	57

ÚVOD

Školství je považováno za jednu z nejdůležitějších priorit státu a je bráno jako převážně smíšený statek. Vzdělání a výchova má rozhodující vliv na růst a prosperitu společnosti, avšak zdroje, ze kterých je školství financováno, jsou omezené. Hlavními zdroji financí ve školství jsou dotace ze státního rozpočtu, příspěvky z rozpočtu zřizovatele a doplňková činnost.

Školy jsou převážně zřizovány jako příspěvkové organizace. Z ekonomického pohledu patří tyto organizace mezi subjekty, které nejsou zřízeny za účelem podnikání. Vlastní činností nejsou schopny krýt své výkony, a proto musí být napojeny na veřejný rozpočet, ze kterého jsou financovány. Škola jako příspěvková organizace hospodaří s prostředky získanými vlastní činností, prostředky svých fondů, prostředky získanými doplňkovou činností, příspěvky, dary, finančními prostředky přijatými z rozpočtu zřizovatele a ze státního rozpočtu. Škola je jako příspěvková organizace napojena na rozpočet svého zřizovatele příspěvkem nebo odvodem.

Bakalářská práce je zaměřena na organizaci Gymnázium, Šumperk, Masarykovo náměstí 8, které se stalo příspěvkovou organizací dne 1. 10. 2001. Zřizovatelem této organizace je Krajský úřad Olomouckého kraje. Příspěvková organizace vykonává činnost střední školy a ve zřizovací listině má vymezenou doplňkovou činnost, kterou je oprávněna provozovat.

Cílem této bakalářské práce je zanalyzování způsobů financování regionálního školství z veřejných prostředků, zhodnocení situace související s financováním výše zmíněné příspěvkové organizace a vyhodnocení, zda poskytnuté prostředky na financování dlouhodobého majetku a investic jsou dostačující. K dosažení stanoveného cíle práce jsou použity metody řešení problémů jako komparativní metoda, kdy jsou v práci porovnávány jednotlivé roky hospodaření, metody analýzy, syntézy a matematicko-statistické metody.

TEORETICKÁ ČÁST

1 VEŘEJNÝ SEKTOR

„Veřejný sektor je v každém státě významnou součástí národního hospodářství. Existence veřejného sektoru je důsledkem selhání trhu. Veřejný sektor a sektor privátní je charakteristickou symbiózou, vzájemným soužitím ve smíšené ekonomice. Oba sektory, veřejný, který je neziskový, i privátní, který je ziskový, se vzájemně podmiňují a doplňují. Selhává-li jeden z nich, nastupuje druhý. Selhání privátního sektoru vede k rozvoji veřejného sektoru.“¹ „Veřejný sektor je část národního hospodářství, ve kterém jsou ve veřejném zájmu uspokojovány potřeby společnosti a občanů formou statků prostřednictvím veřejných služeb, je financována převážně z veřejných rozpočtů, je řízena a spravována veřejnou správou, rozhoduje se v ní převážně veřejnou volbou a podléhá veřejné kontrole.“²

1.1 Členění veřejného sektoru

Pro členění veřejného sektoru můžeme použít několik systematik. Jako nejvhodnější se jeví členění podle potřeb do šesti bloků odvětví.³

- I. Blok: Odvětví společenských potřeb
- II. Blok: Odvětví rozvoje člověka
- III. Blok: Odvětví poznání a informací
- IV. Blok: Odvětví technické infrastruktury
- V. Blok: Odvětví privátních statků podporovaných z veřejných rozpočtů
- VI. Blok: Existenční jistoty⁴

Jak již bylo zmíněno výše, potřeby společnosti a občanů jsou uspokojovány prostřednictvím statků, které můžeme rozdělit na statky čistě veřejné a smíšené veřejné statky. Čistě veřejné statky jsou statky kolektivní spotřeby a jsou spotřebovávány automaticky všemi členy společnosti. Smíšené veřejné statky jsou rovněž statky kolektivní spotřeby, ale od čistě veřejných statků se liší svou omezeností spotřeby, omezeností kapacity. Střední školu můžeme zařadit do druhého bloku, kam spadá vzdělávání, které je chápáno jako jeden z nejdůležitějších smíšených veřejných statků.

¹ PEKOVÁ, J. a PILNÝ, J. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, s. 18.

² REKTOŘÍK, J. a kol. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*, s. 18.

³ Srov. REKTOŘÍK, J. a kol. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*, s. 18-19.

⁴ REKTOŘÍK, J. a kol. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*, s.19.

1.2 Veřejné finance

„Pod pojmem veřejné finance je možno chápat jednak praktickou činnost veřejné správy a jednak je jím označována teorie. Termínem „veřejné finance“ jsou označovány specifické finanční vztahy a operace probíhající v rámci ekonomického systému mezi orgány a institucemi veřejné správy na straně jedné a ostatními subjekty na straně druhé. Obsahem specifických finančních vztahů a operací je zabezpečení veřejných statků, profinancování různých transferů a stimulace ekonomických subjektů k určitému chování.“⁵

Prostřednictvím veřejných financí je hrazena převážná část výdajů na vzdělávání. Veřejné finance ovlivňují existenci, rozsah, strukturu a fungování veřejného sektoru. Dále zahrnují finanční vztahy, které zprostředkovávají tvorbu, rozdělování a používání peněžních fondů státu, mezi které patří i státní rozpočet, jako nejdůležitější státní fond. Stát získává finance prostřednictvím daní, cel, poplatků, sociálního a zdravotního pojištění od obyvatel, domácností, firem a organizací. Tyto prostředky jsou následně přerozdělovány. Rozdělování prochází soustavou veřejných rozpočtů, ve kterých se příjmy transformují do výdajů a tyto výdaje dále směřují k obyvatelstvu a organizacím v rámci neziskového sektoru.⁶ „Finanční vztahy a operace, probíhající v rámci veřejných financí, se zakládají na principech nenávratnosti, neekvivalence a nedobrovolnosti. Veřejné finance je možno charakterizovat jako nástroj veřejných politik k realizaci jejich cílů. Z tohoto hlediska plní veřejné finance ve vztahu veřejným politikám funkci alokační, redistribuční a stabilizační. Obsahem alokační funkce jsou činnosti související s produkcí, zabezpečováním a financováním veřejných statků a veřejných služeb. Redistribuční funkce souvisí s přerozdělováním prostředků ve vztahu k cílovým skupinám. Stabilizační funkce slouží k ovlivňování dynamiky hospodářského růstu využitím veřejných financí.“⁷

1.3 Rozpočtová soustava

„Rozpočtovou soustavou rozumíme soustavu veřejných rozpočtů (včetně rozpočtových vztahů fungujících uvnitř této soustavy) a institucí, které zabezpečují

⁵ HAMERNÍKOVÁ, B., MAAAYTOVÁ, A. et al. *Veřejné finance*. s. 11.

⁶ Srov. FRANCOVÁ, E. *Financování školství a školy*, s. 8

⁷ HAMERNÍKOVÁ, B., MAAAYTOVÁ, A. et al. *Veřejné finance*. s. 18-19.

tvorbu, rozdělování, užití a kontrolu toků jednotlivých okruhů finančních prostředků v rámci této soustavy.⁸ Rozpočtovou soustavu můžeme vnímat jako soustavu peněžních fondů, soustavu rozpočtových vztahů uvnitř rozpočtové soustavy a soustavu orgánů institucí, které se starají o tvorbu, rozdělování a užití veřejných rozpočtů a mimorozpočtových fondů.⁹

Do soustavy veřejných rozpočtů zahrnujeme nadnárodní rozpočet v případě nadnárodních seskupení, ústřední rozpočet v zemi (státní rozpočet), rozpočty územní samosprávy a rozpočty veřejných podniků a vládních neziskových organizací ve veřejném sektoru. Jednotlivé druhy veřejných rozpočtů jsou relativně samostatné, i když mezi nimi dochází k finančním vztahům. Soustava veřejných rozpočtů je budována na principu jednotnosti příjmů a výdajů. Každý rozpočet má svoji vlastní příjmovou základnu, která je zpravidla rozpočtovým omezením.¹⁰

Užívání veřejných prostředků, tedy prostředků rozpočtových, je striktně upraveno rozpočtovými zákony (zejména zákony č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů v platném znění).¹¹ „Veřejné rozpočty jsou z ekonomického hlediska definovány třemi hlavními funkcemi – funkcí alokační, stabilizační a redistribuční, přičemž funkci stabilizační a redistribuční plní primárně státní rozpočet, funkci alokační pak všechny veřejné rozpočty.“¹²

1.3.1 Státní rozpočet

Státní rozpočet tvoří stěžejní složku veřejné rozpočtové soustavy. Státním rozpočtem se rozumí centralizovaný fond peněžních prostředků, soustředěných do působnosti státu na principu nenávratnosti a neekvivalentního způsobu rozdělování. Z účetního hlediska je bilancí příjmů a výdajů státu, zároveň je finančním plánem na rozpočtové období a právní normou.¹³

Státní rozpočet představuje finanční vztahy, které zabezpečují financování některých funkcí státu v rozpočtovém roce, obsahuje očekávané příjmy, jakož i odhadované výdaje státního rozpočtu v rozpočtovém roce a financující položky. Státní rozpočet jako souhrn finančních dokumentů zahrnuje zákon o státním rozpočtu, rozpis

⁸ HAMERNÍKOVÁ, B., MAAJTOVÁ, A. et al. *Veřejné finance*. s. 165.

⁹ Srov. PEKOVÁ, J. a PILNÝ, J. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, s. 125.

¹⁰ Srov. PEKOVÁ, J. a PILNÝ, J. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, s. 127.

¹¹ Srov. PUCHINGER, Z. *Financování školy*, s. 35.

¹² HAMERNÍKOVÁ, B., MAAJTOVÁ, A. et al. *Veřejné finance*. s. 166.

¹³ Srov. HAMERNÍKOVÁ, B., MAAJTOVÁ, A. et al. *Veřejné finance*. s. 170.

ukazatelů státního rozpočtu, podrobné rozpočty organizačních složek státu a změny těchto dokumentů. Příjmy a výdaje státního rozpočtu se člení na kapitoly státního rozpočtu (dále jen "kapitola"). Státní rozpočet vychází ze střednědobého výhledu s tím, že ukazatele výdajů na programy nebo projekty spolufinancované z rozpočtu Evropské unie jsou pro vypracování návrhu zákona o státním rozpočtu závazné. Státní rozpočet obsahuje i dotační vztahy k rozpočtům územních samosprávných celků a státních fondů. Závazné ukazatele státního rozpočtu stanoví zákon o státním rozpočtu na příslušný rok.¹⁴

„Všechny příjmy a výdaje státního rozpočtu se realizují na jednom běžném účtu u České národní banky, kde mají svůj účet i ostatní banky a finanční instituce. Zúčtovací centrum má za úkol zprostředkovat pohyb peněz mezi bankami navzájem, ale také mezi bankami a státním rozpočtem na základě platebního příkazu.“¹⁵

Příjmy a výdaje státního rozpočtu závazně člení rozpočtová skladba. V ČR se u státního rozpočtu používá třídění kapitolní, které obsahuje celkem 41 kapitol. Příjmy státního rozpočtu tvoří příjmy běžné, které jsou určeny především k financování běžných výdajů a příjmy kapitálové, které jsou tvořeny prodejem zásob, půdy, koncesí a fixních základních prostředků a kapitálové transfery z nevládních zdrojů. Mezi nejvýznamnější skupinu příjmů státního rozpočtu patří zejména daňové příjmy. Minoritní podíl tvoří příjmy kapitálové s celkovým objemem pohybujícím se kolem 0,2 %. Výdaje státního rozpočtu můžeme členit třemi různými způsoby a to podle kapitol státního rozpočtu, podle jednotlivých odvětví a podle jednotlivých druhů. Odvětvové členění výdajů klasifikuje výdaje podle odvětví, kam směřují. Podle odvětvového členění zařazujeme vzdělávání do služeb pro obyvatelstvo. Výdaje na vzdělávání jsou důležitou součástí veřejných výdajů a tvoří jejich rozhodující část. Celkové výdaje na vzdělávání se pohybují v řádech stovek miliard korun ročně. Pro příklad je uveden rozpočet kapitoly 333 MŠMT v roce 2012, kdy celkové výdaje na vzdělání činily 121 mld. Kč. Vývoj těchto financí vynakládaných na vzdělání odráží celkový vývoj HDP a naší ekonomiky.

¹⁴ Srov. § 5 zák. č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech.

¹⁵ PEKOVÁ, J. a PILNÝ, J. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, s. 175.

2 ŠKOLA JAKO PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE

„Školy a školská zařízení jsou příspěvkové organizace, patří do nevýrobní sféry, neprodukují národní důchod, ale naopak z národního důchodu jsou kryty jejich potřeby. Tyto instituce nejsou zřizovány za účelem podnikání a to proto, že svoji činnost nejsou schopny krýt z vlastních příjmů, neboť svoje výkony poskytují bezplatně, v některých případech za ceny nižší, než jsou skutečné náklady poskytovaných služeb.“¹⁶ V systému veřejného sektoru existují příspěvkové organizace ve dvou podobách. Jsou to příspěvkové organizace státní a příspěvkové organizace územních samosprávných celků. Zřizování příspěvkových organizací řeší zákon č. 218/2000 Sb., zákon o rozpočtových pravidlech a zákon č. 250/2000 Sb., zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

2.1 Příspěvkové organizace územních samosprávných celků

Příspěvkové organizace se zřizují jako právnické osoby podle zákona 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. Tyto příspěvkové organizace jsou zřizovány územně samosprávným celkem, který prostřednictvím těchto organizací plní své úkoly, zejména k hospodářskému využívání svého majetku a k zabezpečení veřejně prospěšných činností, které jsou zpravidla neziskové a jejichž rozsah, struktura a složitost vyžadují samostatnou právní subjektivitu.^{17,18}

2.2.1 Zřizovací listina

Příspěvkové organizace se zřizují výhradně k plnění úkolů v okruhu své působnosti. O vzniku příspěvkové organizace vydá zřizovatel zřizovací listinu, která musí obsahovat:

- úplný název zřizovatele, obec jako zřizovatel musí u zřizované příspěvkové organizace uvést i její zařazení do okresu,
- název, sídlo příspěvkové organizace a její identifikační číslo, název musí vylučovat možnost záměny s názvy jiných příspěvkových organizací,
- vymezení hlavního účelu, pro který je zřízena, náplň její činnosti,
- označení statutárních orgánů a způsob, jakým vystupují jménem organizace,

¹⁶ MARINČÁK, M. *Finanční management školy*, s. 39.

¹⁷ Srov. PEKOVÁ, J. a PILNÝ, J. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, s. 46.

¹⁸ Srov. § 27 zák. č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

- vymezení majetku ve vlastnictví zřizovatele, který zřizovatel předává do správy příspěvkové organizaci k jejímu hospodaření, od roku 2010 se již používá termín svěřený majetek
- vymezení majetkových práv, která organizaci umožní, aby se svěřeným majetkem mohla plnit hlavní účel, k němuž byla zřízena, vymezení práv a povinností spojených s případným pronajímáním svěřeného majetku jiným subjektům a dále vymezení pravidel pro výrobu a prodej zboží, pokud jsou předmětem činnosti příspěvkové organizace,
- okruhy zřizovatelem povolené doplňkové činnosti navazující na hlavní účel příspěvkové organizace, tato činnost nesmí narušovat plnění hlavní činnosti a sleduje se odděleně,
- vymezení doby, na kterou je příspěvková organizace zřízena.^{19,20}

Ke vzniku, popřípadě rozdělení, sloučení, splynutí nebo zrušení příspěvkové organizace dochází dnem určeným zřizovatelem v rozhodnutí, v němž je také určen rozsah převodu práv a závazků na nové či přejímající organizace. Rozhodne-li zřizovatel o zrušení příspěvkové organizace, přecházejí její práva a závazky dnem uvedeným v rozhodnutí na zřizovatele. Všechny skutečnosti, které souvisejí se vznikem, dělením, sloučením, splynutím nebo zrušením příspěvkové organizace se stejně jako náležitosti zřizovací listiny zveřejňují v Ústředním věstníku České republiky do 15 dnů ode dne, kdy k uvedené skutečnosti došlo.^{21,22}

Z výše uvedeného vyplývá, že zřizovací listina je základním dokumentem organizace, která vymezuje základní pravidla pro činnost organizace. Zřizovací listina může být měněna pouze dodatky. Dle zákona vystupuje škola jako samostatný právní subjekt. Ve zřizovací listině je přesně stanoven a určen způsob vystupování statutárního zástupce. V přílohách zřizovací listiny je přesně vymezen svěřený majetek, který je předán organizaci k hospodaření, vlastníkem tohoto majetku je zřizovatel. Organizace je povinna hospodařit a nakládat se svěřeným majetkem jako správný hospodář, přičemž využívá tento majetek především pro svou hlavní činnost, která je u škol výchovně vzdělávací. Organizace může majetek využívat zároveň pro povolené okruhy doplňkové činnosti, které jsou vymezeny v předmětu činnosti organizace. Doplňková

¹⁹ Srov. § 27, odst. 2 zák. č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

²⁰ Srov. MARINČÁK, M. *Finanční management školy*, s. 41.

²¹ Srov. PEKOVÁ, J. a PILNÝ, J. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, s. 46.

²² Srov. § 27 zák. č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

činnost nesmí ovlivnit hlavní činnost organizace a je povolována s cílem, aby byl majetek maximálně využit a aby byly plně využity odborné znalosti zaměstnanců. Příspěvkové organizace - školy jsou zřizovány nejčastěji na dobu neurčitou. Nově vzniklá příspěvkové organizace by měla být zřizovatelem zapsána do obchodního rejstříku. Důvodem je splnění registrační povinnosti u správce daně u nově vzniklého subjektu. Příspěvkové organizace vzniká jako samostatný právní subjekt, tedy účetní jednotka, která je povinna vést účetnictví a řídit se zákonem č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. Ustanovení zákona pro příspěvkové organizace se provádí vyhláškou a Českými účetními standardy. Účetní jednotka je povinna dodržovat veškerá ustanovení těchto předpisů tak, aby zachytila a zobrazila veškeré aktivity a finanční situaci v organizaci.

2.2.2 Hospodaření příspěvkové organizace

Zákon číslo 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů uvádí, že: „Příspěvkové organizace hospodaří s peněžními prostředky získanými vlastní činností a s peněžními prostředky přijatými z rozpočtu svého zřizovatele. Dále hospodaří s prostředky svých fondů, s peněžitými dary od fyzických a právnických osob, včetně peněžních prostředků poskytnutých z Národního fondu a ze zahraničí.“²³ Zřizovatel poskytuje příspěvek na provoz příspěvkové organizaci většinou v návaznosti na výkony nebo jiná kritéria jejích potřeb. V případě, že příspěvkové organizace vytváří ve své doplňkové činnosti zisk, může tento zisk použít pouze ve prospěch činnosti hlavní. Zřizovatel může příspěvkové organizaci nařídít také odvod prostředků zpět do svého rozpočtu a to v případech, kdy plánované výnosy překračují plánované náklady, její investiční zdroje jsou vyšší než jejich potřeba nebo porušila rozpočtovou kázeň. Změna rozpočtu k horšímu ze strany zřizovatele je možná pouze ze závažných a objektivních příčin. Finance ze státního rozpočtu, z kapitoly 333 MŠMT, získává organizace prostřednictvím svého zřizovatele. Příspěvkové organizace rovněž hospodaří s finančními prostředky z rozpočtu EU, prostřednictvím projektů financovaných ze strukturálních fondů EU. Je však povinností organizace dle zákona č. 320/2001 Sb. o finanční kontrole zabezpečit, aby organizace při používání veřejných finančních prostředků dodržovala pravidla účelnosti, hospodárnosti a efektivnosti.

²³ § 28, odst. 1 zák. č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

2.2.3 Rozpočet příspěvkové organizace

Rozpočet je základním finančním plánem příspěvkové organizace. Při sestavování rozpočtu se bere v úvahu vývoj příjmů a výdajů v minulých letech, skutečný vývoj příjmů a výdajů od začátku rozpočtového období do doby, kdy se začne připravovat návrh rozpočtu. Při přípravě se bere v úvahu i míra předpokládané inflace. Příspěvkové organizace mají povinnost hospodařit podle rozpočtu schváleného zřizovatelem. Příjmy, které ze své činnosti získávají, si ponechávají pro financování svých výdajů. Příspěvkové organizace poskytují veřejné statky na neziskovém principu, proto nejsou tyto organizace finančně soběstačné a jsou napojeny finančním vztahem na svého zřizovatele.²⁴ Příspěvkové organizace zajišťují tzv. veřejné služby, které jsou neziskové. Platby za poskytované služby např. platba za poskytnutou stravu, ubytování, školné a jiné služby nepokrývají veškeré náklady. Organizace není schopna finančně pokrýt z těchto výnosů veškeré náklady, vznikající v průběhu roku. Z těchto důvodů na základě zpracovaného návrhu na rozpočet na kalendářní rok, dostává prostřednictvím svého zřizovatele organizace finanční příspěvky ze státního rozpočtu nebo z rozpočtu územního samosprávného celku, aby byl rozpočet organizace vyrovnaný.

2.2.4 Sestavování rozpočtu příspěvkové organizace

Sestavený návrh svého rozpočtu na rok následující, předkládá příspěvková organizace ve 4. čtvrtletí roku svému zřizovateli. V rozpočtu jsou zahrnuty náklady provozní, mzdové a vlastní výnosy. Rozdíl mezi celkovými náklady a vlastními výnosy představuje požadavek organizace na příspěvek od zřizovatele, který je organizaci každoročně poskytován ke krytí výdajů spojených s provozem. Výnosy získané vlastní činností zahrnují úplatu za služby, úroky z běžného účtu, náhrady pojišťoven v případě pojistných událostí, náhrady škody a dary. Organizace sestavuje rozpočet s ohledem ke skutečnostem let předcházejících a přihlíží na plánované výdaje roku nadcházejícího, například na opravy, rekonstrukce, změnu cen a daní. Rozpočet se sestavuje tak, aby byl vždy vyrovnaný. Příspěvková organizace musí při sestavování rozpočtu respektovat pokyny svého zřizovatele a dodržovat stanovené závazné ukazatele a limity. U příspěvkových organizací zřizovaných krajem patří mezi závazné ukazatele neinvestiční příspěvek na provoz (odpisy, odvod odpisů), neinvestiční příspěvek

²⁴ Srov. MARINČÁK, M. *Finanční management školy*, s. 52-53.

na přímé výdaje (prostředky na platy, ostatní osobní náklady, odvody sociálního a zdravotního pojištění, ostatní neinvestiční výdaje, náhrada mzdy při pracovní neschopnosti) a limit počtu zaměstnanců. Závazný ukazatel nesmí být příspěvkovou organizací překročen.

Zřizovatel může stanovit organizaci i určitá omezení. Například při poskytnutí příspěvku na provoz formou účelových prostředků. Účelové prostředky musí organizace použít na určený účel, může však v rámci úspor jednotlivých položek nákladů překročit jiné nákladové položky. Organizace zpracovává zvlášť návrh rozpočtu na provoz a zvlášť návrh rozpočtu na přímé výdaje.

Zřizovatel poskytuje organizaci ze svého rozpočtu s přihlédnutím na výkony organizace (jednotkou výkonu se rozumí jeden žák, student, ubytovaný, stravovaný, lůžko) příspěvek na provoz. Při stanovení výše příspěvku na provoz přihlíží zřizovatel na výši výnosů z vlastní činnosti, popř. na plánovaný zisk z doplňkové činnosti. Příspěvek na provoz je poskytován pouze na hlavní činnost.

Zřizovatel poskytuje organizaci příspěvek na provoz ve výši uvedených účetních odpisů na plánovaný rok, kryje tímto účetní odpisy a tento příspěvek tvoří zdroj investičního fondu. Příspěvek na provoz je poskytován pouze na hlavní činnost.

Zřizovatel dle zákona o rozpočtových pravidlech může své příspěvkové organizaci uložit odvod finančních prostředků do svého rozpočtu. Tyto odvody jsou řešeny tzv. rozpočtovými úpravami (rozpočtové opatření).

Organizace počátkem kalendářního roku dostává od svého zřizovatele písemný dokument o schválení rozpočtu organizace. Na základě tohoto dokumentu, zpracuje svůj rozpis schváleného rozpočtu, který v daném termínu a daném formuláři předloží příslušnému odboru ke kontrole.

Úpravy rozpočtu tzv. změna rozpočtu může být provedena z podnětu zřizovatele nebo na základě žádosti organizace. Organizace v průběhu kalendářního roku může požádat příslušný odbor o oprávněné změny v rozpočtu. Změny rozpočtu podléhají schválení rady kraje. V průběhu rozpočtového období, může zřizovatel provést rozpočtové úpravy a to změnou rozepsaných ukazatelů.

2.2.5 Finanční fondy příspěvkových organizací ÚSC

Příspěvková organizace zřízená územně samosprávným celkem nakládá s finančními prostředky svých fondů. Fondy organizace vytváří a používá v souladu s § 29 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění

pozdějších předpisů. Příspěvková organizace vytváří rezervní fond, investiční fond, fond odměn a fond kulturních a sociálních potřeb. Nevyčerpané zůstatky těchto fondů jsou po skončení kalendářního roku převáděny do roku následujícího.

Investiční fond slouží příspěvkové organizaci k financování investičních potřeb. Investiční fond je tvořen odpisy dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku, v souladu s odpisovým plánem, který je schvalován zřizovatelem organizace. Tento fond může být tvořen poskytnutými investičními dotacemi zřizovatele (v případě plánované investiční akce), tyto dotace podléhají vyúčtování. Dalším zdrojem mohou být dary, pokud jsou poskytnuty na konkrétní investiční akci a příjem těchto darů podléhá schválení zřizovatele. Mezi další zdroje můžeme zařadit investiční příspěvky ze státních fondů, výnosy z prodeje svěřeného dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku, přičemž prodej musí být schválen zřizovatelem. Investiční fond může být tzv. posílen, a to ve výši schválené zřizovatelem převodem z rezervního fondu. Finanční prostředky investičního fondu příspěvková organizace používá na financování investičních potřeb, investičních výdajů. Investičními potřebami se rozumí pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku. Fond lze použít rovněž na úhradu případných investičních úvěrů a půjček, k financování oprav a údržby majetku, který organizace používá ke své činnosti, dále k úhradě případného nařízeného odvodu uloženého zřizovatelem.

Rezervní fond je tvořen přidělem ze schváleného hospodářského výsledku organizace. V případě že organizace dosáhne kladného hospodářského výsledku, je tento hospodářský výsledek rozdělen do rezervního fondu. Výsledek hospodaření příspěvkové organizace je vytvořen spojením hospodářského výsledku z hlavní a doplňkové činnosti. Hospodářský výsledek je vytvořen tehdy, jestliže skutečné výnosy organizace včetně přijatého příspěvku na provoz jsou vyšší než provozní náklady. Příděl do rezervního fondu je proveden po předchozím schválení zřizovatele. Zdrojem rezervního fondu mohou být peněžní dary a nevyčerpané prostředky z dotací na krytí provozních výdajů, které mají být kryty z rozpočtu Evropské unie. Zákon vymezuje použití fondu, a to pro další rozvoj a zkvalitnění své hlavní činnosti (vše co souvisí s výchovně vzdělávací činností), k časovému překlenutí dočasného nesouladu mezi výnosy a náklady, k úhradě sankcí uložených za porušení rozpočtové kázně, k úhradě své ztráty z minulých let. Rezervní fond lze na základě předložené žádosti, schválené radou zřizovatele, použít na posílení investičního fondu. Použití rezervního fondu je plánováno v rozpočtu organizace. V žádném případě nelze fond použít na činnosti

spojené s údržbou a opravami majetku. Fond lze využít v případě finančních problémů v organizaci, v situaci dočasného nedostatku finančních prostředků na krytí nákladů. Takto použité prostředky se musí vrátit. Použití rezervního fondu bývá vymezeno Zřizovací listinou organizace.

Fond odměn je tvořen přídělem ze zlepšeného hospodářského výsledku stejně jako fond rezervní. Rovněž i tento převod finančního přídělu podléhá schválení zřizovatele. Výše tvorby tzv. přídělu je dána zákonem o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů. Příděl může maximálně činit 80 % zlepšeného výsledku hospodaření, nejvýš však do 80 % stanoveného objemu platových prostředků. Použití fondu odměn je určeno na odměny zaměstnancům. Poskytnutí odměn je řešeno zákonem č. 262/2006 Sb. ve znění pozdějších předpisů. Organizace může fond odměn použít v okamžiku případného překročení prostředků na platy, jehož výše se určuje podle zvláštního právního předpisu (nařízení vlády č. 447/2000 Sb.).

Příspěvkové organizace zřízené územním samosprávným celkem ve smyslu zákona o č. 250/2000 Sb. a vyhlášky č. 114/2002 Sb. v platném znění, vytváří **fond kulturních a sociálních potřeb**. Fond kulturních a sociálních potřeb je určen k zabezpečování kulturních a sociálních potřeb zaměstnanců. Okruh zaměstnanců a osob, pro které může být fond použit, je vymezen ve vyhlášce č. 114/2002 Sb. v platném znění. Tato vyhláška vymezuje účely použití příspěvku z fondu. Z fondu kulturních a sociálních potřeb lze přispívat pouze na akce organizované nebo spoluorganizované příspěvkovou organizací. Vyhláška vymezuje využití prostředků fondu na rekreace, kulturu, tělovýchovu a sport, provoz kulturních, sportovních a rekreačních zařízení, příspěvek na závodní stravování, půjčky na bytové účely, sociální výpomoci a dary. Fond kulturních a sociálních potřeb je tvořen základním přídělem na vrub nákladů příspěvkové organizace z ročního objemu nákladů zúčtovaných na platy a náhrady platů, popřípadě na mzdy a náhrady mzdy a odměny za pracovní pohotovost, na odměny a ostatní plnění za vykonávanou práci. Je naplňován zálohově z roční plánované výše v souladu s jeho schváleným rozpočtem. Vyúčtování skutečného základního přídělu se provede v rámci účetní závěrky. Hospodaření s fondem kulturních a sociálních potřeb stanoví Ministerstvo financí vyhláškou.^{25,26} Organizace počátkem roku zpracovává rozpočet fondu a stanoví si zásady čerpání fondu.

²⁵ Srov. § 33 zák. č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

²⁶ Srov. § 60 zák. č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech.

2.2 Právní postavení škol

Právní postavení škol a školských zařízení je upraveno školským zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů. Dochází zde k zavedení nové právní formy právnické osoby a to školské právnické osoby, využitelné pro oblast poskytování vzdělání ve školách a školských zařízeních. Obce, kraje a svazky obcí mohou zřizovat školy v právní formě školské právnické osoby podle školského zákona nebo v právní formě příspěvkové organizace podle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. Školský zákon vymezuje obě právní formy jako rovnocenné alternativy a určení právní formy je jen na zřizovateli. Školský zákon nečiní žádný rozdíl mezi těmito právními formami.²⁷

Školská právnická osoba je právnickou osobou zřízenou podle tohoto zákona, jejíž hlavní činností je poskytování vzdělávání podle vzdělávacích programů uvedených v § 3 a školských služeb podle tohoto zákona. Zřizovatelem školské právnické osoby může být ministerstvo, kraj, obec, svazek obcí, jiná právnická nebo fyzická osoba. Školská právnická osoba může být zřízena společně i více zřizovateli.²⁸

2.2.1 Zřízení, vznik, zrušení a zánik školské právnické osoby

Školská právnická osoba se zřizuje na základě zřizovací listiny nebo zřizovací smlouvy. Školský zákon rozlišuje zřízení školské právnické osoby a následně její vznik, tedy okamžik, kdy školská právnická osoba získává právní subjektivitu. Školská právnická osoba se v případě jednoho zřizovatele zřizuje zřizovací listinou. V případě, že je školská právnická osoba zřizována více zřizovateli, zřizuje se na základě zřizovatelské smlouvy. Na obecné náležitosti tohoto právního úkonu se použije obecná právní úprava právních úkonů obsažená v zákoně č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. Školská právnická osoba vzniká dnem zápisu do rejstříku školských právnických osob.²⁹

„Stejně jako v případě zřízení a vzniku školské právnické osoby, rozlišuje školský zákon také její zrušení a samotný zánik. Školská právnická osoba zaniká dnem výmazu z rejstříku školských právnických osob. Zániku školské právnické osoby vždy

²⁷ Srov. KATZOVÁ, P. *Školský zákon. Komentář*, s. 34-35.

²⁸ Srov. § 124, odst. 1-3 zák. č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.

²⁹ Srov. KATZOVÁ, P. *Školský zákon. Komentář*, s. 482-483.

předchází její zrušení, především projev vůle k tomu oprávněnému orgánu směřující k zániku školské právnické osoby.³⁰

„Jediným orgánem školské právnické osoby zřizované veřejným zřizovatelem je ředitel. Je nutné zdůraznit, že školská rada, která se zřizuje při všech středních školách, není orgánem školské právnické osoby, ale orgánem školy, a to bez ohledu na to, v jaké právní formě jsou zřízeny. Kompetence školské rady se také netýkají školské právnické osoby jako právního subjektu, ale činnosti dané školy. V případě školské právnické osoby zřizované „neveřejným“ zřizovatelem se povinně zřizují dva orgány, a to ředitel a rada.“³¹

2.3 Financování školství

„Převážná část školství v ČR je financována z některého druhu veřejného rozpočtu. Stát má zájem nejen na produkci příslušných statků v oblasti školství, ale i na jejich spotřebě. Odpovídající spotřeba statků v rámci školního vzdělávání má všeobecně pozitivní vliv na kvalitu lidské populace. Kvalita vzdělávacího procesu v různých školních zařízeních je také závislá na dostatku finančních a jiných prostředků, které má příslušný provozovatel školního zařízení v určitou dobu a na určitém místě k dispozici.“³² „Financování školství představuje finanční prostředky, které na základě schváleného státního rozpočtu jsou přiděleny kapitole 333 – resort Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Největší objem finančních prostředků směřuje do oblasti regionálního školství. V rámci tohoto úseku jsou poskytovány finanční prostředky na tzv. přímé náklady na vzdělávání pro školy a školská zařízení zřizované obcemi a svazky obcí a kraji, neinvestiční dotace soukromému a církevnímu školství a plně je zabezpečeno financování přímo řízených organizací.“³³

Financování jednotlivých skupin škol úzce souvisí s organizací a jejich správou. Z tohoto hlediska rozlišujeme přímo řízené a financované školství, kde patří vysoké školy a univerzity, regionální školství (RgŠ) a ostatní přímo řízené organizace, např. státní správa ve školství, Česká školní inspekce (ČŠI).

³⁰ KATZOVÁ, P. *Školský zákon. Komentář*, s. 487-488.

³¹ KATZOVÁ, P. *Školský zákon. Komentář*, s. 501-502.

³² PEKOVÁ, J. a PILNÝ, J. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, s. 216.

³³ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, *Ekonomika školství* [online] [2012-01-02], <<http://www.msmt.cz/ekonomika-skolstvi>>.

2.3.1 *Financování regionálního školství*

Školství patří mezi odvětví veřejného sektoru, je řízeno a spravováno veřejnou správou v rozsahu, který odpovídá typu školy. Zásadní změnou ve veřejné správě byla její reforma, na základě které vznikly kraje. Největší změny v oblasti řízení regionálního školství proběhly v letech 2001 - 2003. K 31. 12. 2000 byly zrušeny školské úřady a jejich kompetence přebraly okresní úřady, které ukončily činnost k 31. 12. 2002. Od 1. 1. 2003 začaly státní správu vykonávat obecní úřady obcí s rozšířenou působností a krajské úřady. Od 1. 1. 2005 začal platit školský zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, který zrušil všechny předchozí předpisy upravující státní správu a samosprávu v regionálním školství. Samosprávu v oblasti školství vykonávají obce, kraje, svazky obcí a na úrovni školy školská rada.³⁴

Do regionálního školství patří tyto školy:

- mateřské školy a předškolní zařízení,
- základní školy včetně nižších ročníků víceletých gymnázií,
- speciální školy,
- gymnázia,
- střední odborné školy,
- střední odborná učiliště a integrované střední školy,
- vyšší odborné školy.

V regionu o hospodaření s finančními prostředky rozhodují instituce, které vykonávají státní správu v příslušném školství. Mezi tyto instituce patří obce, odbory školských krajských úřadů (OŠ KÚ), Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Česká školní inspekce, Školské rady, ředitelé škol. Velikost rozpočtu školy je závislá na počtu žáků a dětí.³⁵

³⁴ Srov. REKTOŘÍK, J. a kol., *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*, s. 135.

³⁵ Srov. PEKOVÁ, J. a PILNÝ, J. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, s. 226.

2.3.2 Zdroje financování

Střední školy se jako příspěvkové organizace musí řídit zákony a vyhláškami o hospodaření s rozpočtovými prostředky státního rozpočtu ČR. Mezi hlavní příjem školy patří dotace ze státního rozpočtu, kterou poskytuje ze svého rozpočtu MŠMT prostřednictvím příslušného KÚ, příspěvky z rozpočtu zřizovatele a jejich doplňková činnost. Škola také může čerpat prostředky ze svých fondů a může získávat dary od fyzických a právnických osob. Příspěvková organizace odepisuje dlouhodobý hmotný majetek a vytváří si tak zdroj finančních prostředků ve výši odpisů na nákup či realizaci investic. V případě, že škola hospodaří se zlepšeným hospodářským výsledkem, může si příslušnou částku ponechat pro svoji činnost do dalšího období, aniž by se o ni krátily přidělené prostředky pro další rok.³⁶

Financování regionálního školství je založeno na principu vícezdrojového financování, kdy přímé náklady na vzdělání jsou hrazeny ze státního rozpočtu, z kapitoly 333 MŠMT a ostatní provozní a investiční výdaje jsou hrazeny zřizovatelem formou příspěvku na provoz. Ministerstvo školství každoročně stanovuje republikové normativy, dle kterých jsou rozdělovány finance krajům podle počtu jednotlivých studentů v jednotlivých věkových kategoriích. Ministerstvo zveřejňuje tyto normativy ve Věstníku a následně poskytuje tyto finance krajským úřadům formou dotace. Krajské úřady stanovují krajské normativy. Krajský úřad prostřednictvím krajských normativů poskytuje finanční prostředky právnickým osobám, které vykonávají činnost škol a školských zařízení.

„V současném systému rozpočtování je rozpis finančních prostředků ve školství realizován tzv. normativní metodou, tj. podle průměrných neinvestičních výdajů připadajících na jednotku výkonu.“³⁷ Jednotkou výkonu je 1 žák v oboru vzdělání ve střední škole v jednotlivé formě vzdělávání, 1 stravovaný nebo 1 ubytovaný, který se zároveň vzdělává ve střední škole.³⁸ „MŠMT rozděluje finanční prostředky na přímé výdaje regionálních škol ze státního rozpočtu pro jednotlivé kraje. Finanční prostředky na přímé výdaje se podle školského zákona rozumí výdaje na platy, náhrady platů nebo mzdy a náhrady mezd, na odměny a na odstupné, na úhradu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, na úhradu pojistného

³⁶ Srov. OCHRANA, F., PAVEL, J., VÍTEK, L., a kol. *Veřejný sektor a veřejné finance*, s. 118.

³⁷ PEKOVÁ, J. a PILNÝ, J. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*, s. 231.

³⁸ Srov. § 1 vyhláška MŠMT č. 492/2005 Sb., o krajských normativech.

na všeobecné zdravotní pojištění, výdaje na učební pomůcky, školní potřeby a učebnice, pokud jsou poskytovány bezplatně, a další výdaje, které jsou uvedeny v zákoně.“³⁹

Normativy se stanovují pro neinvestiční výdaje (NIV), mzdové prostředky (MP), odvody a ostatní neinvestiční výdaje (ONIV). Součástí republikových normativů je také vyjádření limitu počtu zaměstnanců připadajících na 1000 dětí, žáků nebo studentů v dané věkové kategorii. Do celkového objemu NIV jsou zahrnuty i výdaje na stravování, ubytování atd. Republikové normativy slouží pro rozpis finančních prostředků ze státního rozpočtu na jednotlivé kraje.

K rozpisu finančních prostředků na jednotlivé školy a školská zařízení slouží krajské normativy, které stanovuje v přenesené působnosti krajský úřad. Členění krajských normativů stanovuje vyhláška č. 492/2005 Sb., o krajských normativech, ve znění pozdějších předpisů. Krajské normativy stanovují přesnou finanční částku, která je krajským úřadem poskytnuta právnické osobě vykonávající činnost školy na příslušnou jednotku výkonu, kterou je jeden žák. Pro stanovení krajských normativů jsou důležité ukazatele průměrného počtu jednotek výkonu připadajícího na 1 pedagogického pracovníka (N_p), průměrného počtu jednotek výkonu připadajícího na 1 nepedagogického pracovníka (N_o), průměrné měsíční výše platu pedagogického pracovníka (P_p), průměrné měsíční výše platu nepedagogického pracovníka (P_o) a průměrné roční výše ostatních neinvestičních výdajů ze státního rozpočtu připadající na jednotku výkonu (ONIV).

Rozhodující je hodnota normativu N_p – ukazatel průměrného počtu jednotek výkonu připadajícího na 1 pedagogického pracovníka, který se stanoví:

$$N_p = \frac{\check{Z} \cdot VP}{H}$$

- z průměrného počtu dětí, žáků nebo studentů ve třídě (\check{Z})
- z průměrného počtu odučených vyučovacích hodin za týden ve třídě (H)
- z průměrného rozsahu vyučovací činnosti pedagogů v hodinách za týden (VP).

Dalším finančním zdrojem příspěvkové organizace je příspěvek na provoz poskytovaný zřizovatelem dané organizace. Příspěvek na provoz slouží ke krytí nákladů

³⁹ OCHRANA, F., PAVEL, J., VÍTEK, L., a kol. *Veřejný sektor a veřejné finance*, s. 119.

spojených s provozem organizace včetně údržby, odpisů aj. O výši příspěvku na provoz rozhoduje zřizovatel, který může stanovit podmínky pro jeho čerpání. „Hlavní podmínkou pro poskytování příspěvku je, že příspěvková organizace realizuje rozsah a kvalitu činností, pro které byla zřízena a jež jsou uvedeny ve zřizovací listině. Příspěvkové organizace mohou se souhlasem zřizovatele vytvářet finanční fondy, z nichž mohou být kryty výdaje, na něž není dostatečný příspěvek od zřizovatele nebo jeho výše je nedostatečná.“⁴⁰

Na středních školách, které jsou zřízeny krajem lze poskytovat vzdělání za úplatu. Úplata za školské služby je příjmem právnické osoby, která tuto činnost vykonává. Tyto prostředky lze použít i na úhradu výdajů, které jsou jinak hrazeny ze státního rozpočtu, tzn. také na částečnou úhradu mzdových nákladů.⁴¹

2.3.3 Investiční prostředky

Příspěvková organizace zřizovaná ÚSC pořizuje a obnovuje dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek výhradně u investičních prostředků. Základním zdrojem tvorby investičních prostředků jsou odpisy dlouhodobého majetku, který příspěvková organizace eviduje ve svém účetnictví. Finančním zdrojem odpisů je příspěvek na provoz - odpisy od zřizovatele na základě schváleného odpisového plánu nebo vlastní výnosy a příslušný podíl odpovídající využívání odepisovaného majetku v doplňkové činnosti. Dále pak investiční dotace od zřizovatele, dotace ze státního rozpočtu na reprodukci majetku, dary a příspěvky od jiných subjektů určené na reprodukci majetku a převody z rezervního fondu.⁴²

2.3.4 Doplňková a jiná činnost

Školská právnická osoba může vedle své hlavní činnosti vykonávat doplňkovou činnost pouze v případě, že ji zřizovatel vymezil ve zřizovací listině nebo zřizovací smlouvě. Doplňkovou činností škola navazuje na svou činnost hlavní. Doplňková činnost nesmí narušovat plnění úkolů činnosti hlavní a musí být vykonávána na základě platných živnostenských listů. Škola může využívat pro doplňkovou činnost majetek a schopnosti zaměstnanců pouze v době, kdy není prováděna činnost hlavní. Doplňková činnost nesmí být financována z finančních prostředků státního rozpočtu. V účetnictví

⁴⁰ MARINČÁK, M. *Finanční management školy*, s. 48.

⁴¹ Srov. § 123 zák. č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.

⁴² Srov. § 31, odst. 1 zák. č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

musí být doplňková činnost oddělena od činnosti hlavní zřízením analytických účtů. V průběhu roku (účetního období) lze z výnosů doplňkové činnosti hradit pouze náklady související s danou doplňkovou činností. V případě použití finančních prostředků rozpočtu přidělených pro hlavní činnost, je školská právnická osoba povinna vrátit tyto použité finance do svého rozpočtu v příslušném čtvrtletí, nejpozději však do konce příslušného roku. Doplňková činnost musí být organizována tak, aby v ročním úhrnu nebyla ztrátová. Celkově musí být doplňková činnost za organizaci zisková, efektivní.

K provádění doplňkové činnosti musí mít organizace zpracovány interní směrnice, které vymezují okruhy doplňkové činnosti, popisují klíčování společných nákladů na hlavní a doplňkovou činnost, jejich přeúčtovávání do nákladů činností doplňkových. Musí být dodržována zásada odděleného vedení výnosů a nákladů doplňkové a jiné činnosti od nákladů a výnosů z činnosti hlavní. Organizace sledují každou doplňkovou činnost nákladově zvlášť. Každá doplňková činnost by měla probíhat na základě kalkulací nákladů, aby se zamezilo případné ztrátovosti dané činnosti. V doplňkové činnosti, je třeba oddělit i zaměstnance, kteří ji vykonávají. Mzdové prostředky na platy nesmí být použity na platy zaměstnanců vykonávající doplňkovou činnost. Práce zaměstnanců v doplňkové a jiné činnosti se eviduje, evidují se jejich odpracované hodiny. Organizace je povinna dodržovat pracovně právní předpisy v pracovně právních vztazích, zdaňovat příjmy dle platných daňových předpisů, dodržovat a realizovat doplňkovou činnost dle platných předpisů.

V doplňkové činnosti školy využívají stravovací zařízení pro cizí strážníky, využívají kapacitu ubytoven pro ubytování cizích osob v prázdninovém období, pronajímají tělovýchovná zařízení a učebny v čase, kdy zde neprobíhá hlavní činnost, tedy výuka. Poskytují služby lektorské, výchovně vzdělávací, vydavatelské činnosti tak, aby nebyla narušena činnost hlavní.

2.3.5 Ostatní zdroje financování

Dalším zdrojem financování může být systém programového financování prostřednictvím rozvojových programů v úrovni MŠMT – KÚ je specifikovaný v § 163 školského zákona. Toto programové financování umožňuje řešit takové ekonomické aspekty vzdělávání a školských služeb, jejichž promítnutí do republikových normativů buď není, nebo by nebylo účelné. Na rozvojové programy vyhlášené pro oblast RgŠ bylo v rozpočtu přímých výdajů na rok 2010 vyčleněno

cca 1 007,1 mil. Kč. Dále pak programy spolufinancované z rozp. EU a EHP / Norsko. Patří sem operační program Technická pomoc, operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost, operační program Lidské zdroje a zaměstnanost, operační program Výzkum a vývoj pro inovace.⁴³

V další řadě může škola čerpat finanční prostředky v rámci ESF. Evropský sociální fond je nejstarší ze všech strukturálních fondů a patří mezi hlavní nástroje sociální politiky. ESF podporuje politiky členských států, které jsou v souladu s hlavními směry Evropské strategie zaměstnanosti, vzdělávání a odborné přípravy. V období 2007 - 2013 se tento fond zaměřuje na čtyři klíčové oblasti, a to zvýšení přizpůsobivosti pracovníků a podniků, lepší přístup k zaměstnání a účast na trhu práce, posílení sociálního začlenění potlačováním diskriminace a usnadnění přístupu znevýhodněných osob na trh práce, podporu partnerství pro reformy v oblastech zaměstnanosti a začlenění.⁴⁴

⁴³Srov. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, *Ekonomika školství* [online] [2012-01-02], < <http://www.msmt.cz/ekonomika-skolstvi/rozpocet-kapitoly-msmt-na-rok-2010> >.

⁴⁴ Srov. MAREK, D., KANTOR, T. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*, s. 31.

PRAKTICKÁ ČÁST

3 CHARAKTERISTIKA PŘÍSPĚVKOVÉ ORGANIZACE GYMNÁZIUM, ŠUMPERK, MASARYKOVO NÁMĚSTÍ 8

„Rozhodnutím Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ze dne 25. září 2001 se příspěvková organizace Gymnázium, Šumperk, Masarykovo náměstí 8, stala s účinností od 1. 10. 2001 příspěvkovou organizací Olomouckého kraje. Olomoucký kraj v souladu s ustanovením § 2 odst. 1 a 2 zákona č. 157/2000 Sb. o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky do majetku krajů, v platném znění a ustanovením § 27 zákona č. 250/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů a v souladu s ustanovením § 35 odst. 2 písm. j) a § 59 odst. 1 písm. i) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení) vydal po schválení zastupitelstvem Olomouckého kraje dne 20. 12. 2001 zřizovací listinu pro příspěvkovou organizaci.“⁴⁵

Gymnázium jako příspěvková organizace s úplným názvem Gymnázium, Šumperk, Masarykovo náměstí 8, se sídlem 787 01 Šumperk, Masarykovo náměstí 8 a identifikačním číslem 49589792 byla zřízena Olomouckým krajem na dobu neurčitou. Hlavním účelem zřízení organizace je poskytování výchovy a vzdělání. Předmět činnosti organizace je vymezen příslušnými ustanoveními zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším a odborném a jiném vzdělávání. Statutárním orgánem příspěvkové organizace je ředitel, jmenovaný Radou Olomouckého kraje. Příspěvkové organizaci je povoleno k lepšímu využití svých hospodářských možností a odborností svých zaměstnanců vykonávat doplňkovou činnost v rámci pronájmu nemovitého majetku, včetně poskytování služeb zajišťující jejich řádný provoz. Dále pak výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 - 3 ŽZ, mimoškolní výchova a vzdělávání, pořádání kurzů, školení včetně lektorské činnosti, realitní činnost, správa a údržba nemovitostí.⁴⁶

Gymnázium, Šumperk poskytuje žákům všeobecné vzdělání zakončené maturitou. Počet žáků v roce 2011/2012 byl 665. Majetek svěřený do správy od zřizovatele tvoří komplex tvořený třemi budovami a tělocvičnou. Budovy jsou z období první republiky.

⁴⁵ Olomoucký kraj, *Zřizovací listina příspěvkové organizace Olomouckého kraje*, [online], [cit. 2012-01-02], < <http://spext.kr-olomoucky.cz/organizace/Lists/Pspvkov%20organizace/DispForm.aspx?ID=256>>.

⁴⁶ Srov. Olomoucký kraj, *Zřizovací listina příspěvkové organizace Olomouckého kraje*, [online], [cit. 2012-01-02], < <http://spext.kr-olomoucky.cz/organizace/Lists/Pspvkov%20organizace/DispForm.aspx?ID=256>>.

V roce 1986 byla přistavěna školní budova, v roce 2005 byla zkolaudována a rekonstruována tělocvična. V roce 2011 bylo na hlavní budově školy provedeno zateplení budovy, výměna oken a fasáda. Škola má svou vyvařovnu s jídelnou. Kapacita vyvařovny je 500 hlavních jídel. Celkem je zde zaměstnáno 72 zaměstnanců. Z toho 56 pedagogů, 5 kuchařek, 11 správních a provozních zaměstnanců. Škola v doplňkové činnosti pronajímá tělovýchovné zařízení, které je multifunkční, pronajímá učebny a nebytový prostor právnické osobě. Škola se zapojuje aktivně do akcí pořádaných domem mládeže např. finále ČR v silovém čtyřboji.

3.1 Rozbor dotací ze státního rozpočtu a Krajského úřadu olomouckého kraje

V této kapitole jsou rozebrány jednotlivé dotace poskytnuté ze státního rozpočtu prostřednictvím krajského úřadu a dotace poskytnuté krajským úřadem v letech 2008, 2009, 2010, 2011 a 2012.

3.1.1 Dotace poskytnuté v roce 2008

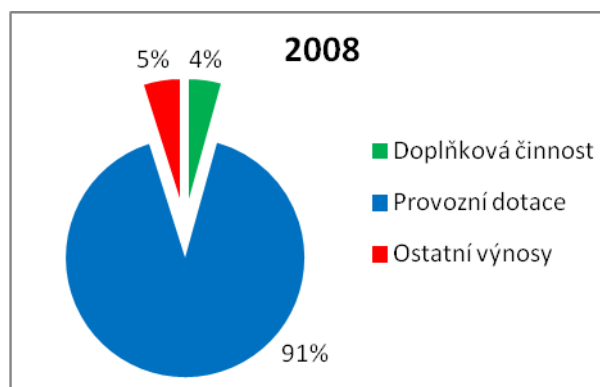
V roce 2008 byla příspěvkové organizaci poskytnuta dotace na provoz o 100 000 Kč vyšší než v roce předchozím. Toto samotné zvýšení dotace na provoz nepokrylo ani zvýšení cen energií, které se oproti předchozímu roku zvedly o 400 000 Kč. Ve sledovaném období byla poskytnuta dotace z ESF pouze v roce 2008 ve výši 775 456 Kč a část ve výši 170 775 Kč převedena z roku 2007. V roce 2006 příspěvková organizace v rámci doplňkové činnosti zahájila projekt financovaný ESF „Rozvoj jazykových kompetencí pedagogických pracovníků okresu Šumperk v rámci dalšího vzdělávání“. Projekt trval od roku 2006 a byl ukončen v roce 2008. Dotace byla přiznána v celkové výši 2 530 280 Kč a zcela vyčerpána. Dotace na SIPVZ byla poskytnuta ve výši 19 300 Kč a byla v plné výši vyčerpána na nákup výpočetní techniky. V tomto roce byla od města Šumperk poskytnuta dotace ve výši 20 000 Kč, která byla plně vyčerpána na sportovní akce. Přehled jednotlivých dotací za rok 2008 zobrazuje tab. č. 1., z tabulky vidíme, že jednotlivé dotace poskytnuté ze státního rozpočtu prostřednictvím krajského úřadu byly vždy plně vyčerpány.

Tab. č. 1 – Přehled dotací poskytnutých organizaci v roce 2008 (v tis. Kč)

Účel	Poskytovatel	Dotace 2008	Čerpáno 2008
Provoz	KÚOK	4 000	4 000
Odpisy	KÚOK	1 371	1 371
Přímé náklady	MŠMT ČR prostř. KÚOK	28 100	28 100
Státní informační politika	MŠMT ČR prostř. KÚOK	19	19
ESF	ESF prostř. KÚOK	775	775
ESF převod z roku 2007	ESF prostř. KÚOK	171	171
ŠVP	MŠMT ČR prostř. KÚOK	171	171
Celkem		34 607	34 607

Zdroj: Vlastní zpracování

V roce 2008 činily celkové náklady příspěvkové organizace z hlavní činnosti 36 613 290 Kč a celkové výnosy z hlavní činnosti 36 497 660 Kč, zde je vidět, že organizace vykázala hospodářský výsledek z hlavní činnosti -115 630 Kč. Tuto ztrátu vykryla organizace ziskem z doplňkové činnosti, který činil 123 930 Kč. Konečný výsledek hospodaření organizace činil 8 320 Kč a byl rozdělen ve prospěch rezervního fondu ve výši 3 320 Kč a fondu odměn ve výši 5 000 Kč. Celkový obrat organizace z hlavní a doplňkové činnosti činil 38 145 320 Kč z toho v doplňkové činnosti 1 647 660 Kč a ostatní výnosy 1 864 830 Kč. Podíl doplňkové činnosti na hospodaření organizace byl v roce 2008 4,32 % a podíl výnosů z činnosti hlavní 4,89 %. Tuto skutečnost vystihuje graf č. 1.

Graf č. 1 – Zastoupení doplňkové činnosti v organizaci za rok 2008

Zdroj: Vlastní zpracování

3.1.2 Dotace poskytnuté v roce 2009

V roce 2009 byla organizaci poskytnuta dotace na provoz vyšší o 180 000 Kč než v roce předchozím. Tyto finance organizace použila na pokrytí vyšších cen energií, které meziročně opět stouply o 130 000 Kč a na opravy školní budovy, která

je poměrně stará a potřebuje velké částky na údržbu. Ve srovnání s minulým rokem, byla v roce 2009 dotace na odpisy nižší o 78 000 Kč z důvodu doodepisování části hmotného majetku. Dotace poskytnutá na přímé náklady byla v tomto roce o 294 600 Kč vyšší než v roce předchozím. V tomto roce byla poskytnuta dotace na program prevence drog ve výši 50 000 Kč. Dotace od Města Šumperk byla stejně jako v předchozím roce vyčerpána na sportovní akce. Přehled jednotlivých dotací za rok 2009 zobrazuje tab. č. 2., z tabulky opět vidíme, že jednotlivé dotace poskytnuté ze státního rozpočtu prostřednictvím krajského úřadu byly vždy plně vyčerpány.

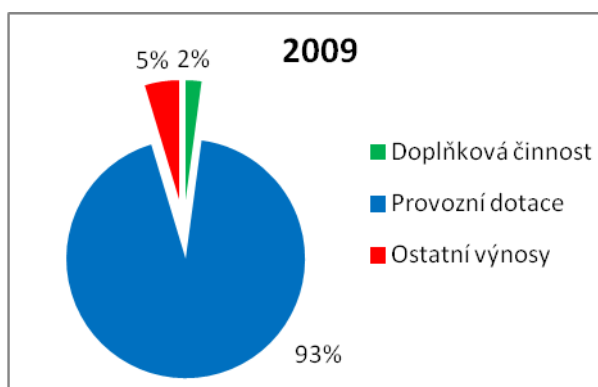
Tab. č. 2 – Přehled dotací poskytnutých organizaci v roce 2009 (v tis. Kč)

Účel	Poskytovatel	Dotace 2009	Čerpáno 2009
Provoz	KÚOK	4 180	4 180
Odpisy	KÚOK	1 293	1 293
Přímé náklady	MŠMT ČR prostř. KÚOK	28 394	28 394
Rozvoj inf. tech.	KÚOK	10	10
Progr. protidr. polit.	MŠMT ČR prostř. KÚOK	50	50
ŠVP	MŠMT ČR prostř. KÚOK	1 169	1 169
Celkem		35 096	35 096

Zdroj: Vlastní zpracování

V roce 2009 činily celkové náklady příspěvkové organizace z hlavní činnosti 37 141 100 Kč a celkové výnosy z hlavní činnosti 37 139 640 Kč, zde je vidět, že organizace vykázala hospodářský výdledek z hlavní činnosti -1 460 Kč. Tuto ztrátu vykryla ziskem z doplňkové činnosti, který činil 108 970 Kč. Konečný výsledek hospodaření organizace činil 107 520 Kč a byl rozdělen ve prospěch rezervního fondu ve výši 77 520 Kč a fondu odměn ve výši 30 000 Kč. Celkový obrat organizace z hlavní a doplňkové činnosti činil 37 691 400 Kč z toho v doplňkové činnosti 809 570 Kč a ostatní výnosy 1 774 400 Kč. Podíl doplňkové činnosti na hospodaření organizace byl v roce 2009 2,15 % a podíl výnosů z činnosti hlavní 4,71 %. Tuto skutečnost vystihuje graf č. 2.

Graf č. 2 – Zastoupení doplňkové činnosti v organizaci za rok 2009

Zdroj: Vlastní zpracování

3.1.3 Dotace poskytnuté v roce 2010

Oproti roku 2009 byla v roce 2010 poskytnuta dotace na provoz o 275 000 Kč nižší, tím došlo k negativnímu ovlivnění hospodaření celé organizace. V průběhu roku, byla organizace nucena vynakládat finanční prostředky jen na nejnútnejší výdaje. Tímto krokem se organizaci podařilo udržet hospodaření školy vyrovnané. Došlo k mírnému snížení nákladů na energie, opravy se prováděly jen v nejnútnejší míře se zapojením investičního fondu. Poskytnutá dotace na přímé náklady byla vyšší oproti roku 2009 o 873 000 Kč. V roce 2010 byla nově poskytnuta dotace na nové maturity ve výši 31 000 Kč. Celkově došlo oproti roku 2009 ke snížení dotací o částku 571 000 Kč, což se negativně projevilo jak v zajišťování provozu školy, tak i ve vybavování školy učebními pomůckami. Oproti minulým rokům byly od města Šumperk poskytnuty dvě dotace po 10 000 Kč na rozvoj středoškolského sportu a 30 000 Kč na uspořádání republikového finále poháru AŠSK v silovém čtyřboji.

Tab. č. 3 – Přehled dotací poskytnutých organizaci v roce 2010 (v tis. Kč)

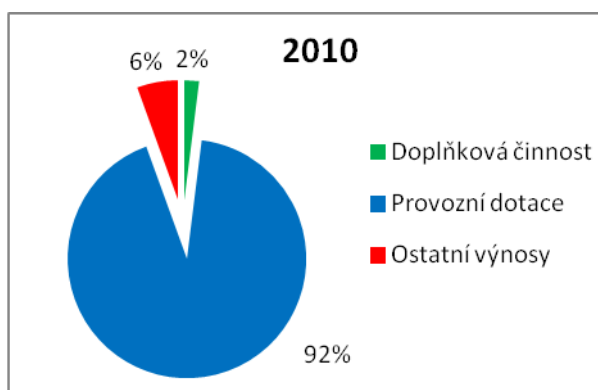
Účel	Poskytovatel	Dotace 2010	Čerpáno 2010
Provoz	KÚOK	3 905	3 905
Odpisy	KÚOK	1 291	1 291
Přímé náklady	MŠMT ČR prostř. KÚOK	29 268	29 268
DVPP - Nová maturita	MŠMT ČR prostř. KÚOK	31	31
Celkem		34 495	34 495

Zdroj: Vlastní zpracování

V roce 2010 činily celkové náklady příspěvkové organizace z hlavní činnosti 36 591 000 Kč a celkové výnosy z hlavní činnosti 36 621 000 Kč, zde je vidět,

že organizace vykázala hospodářský výsledek z hlavní činnosti 30 000 Kč. Z doplňkové činnosti organizace vykázala zisk 6 000 Kč. Konečný výsledek hospodaření organizace činil 36 000 Kč a byl rozdělen ve prospěch rezervního fondu ve výši 31 000 Kč a fondu odměn ve výši 5 000 Kč. Celkový obrát organizace z hlavní a doplňkové činnosti činil 37 362 000 Kč z toho v doplňkové činnosti 741 000 Kč a ostatní výnosy 2 075 000 Kč. Podíl doplňkové činnosti na hospodaření organizace byl v roce 2010 1,98 % a podíl výnosů z činnosti hlavní 5,53 %. Tuto skutečnost vystihuje graf č. 3.

Graf č. 3 – Zastoupení doplňkové činnosti v organizaci za rok 2010

Zdroj: Vlastní zpracování

3.1.4 Dotace poskytnuté v roce 2011

V roce 2011 byla poskytnuta dotace na provoz opět nižší, než v předešlém roce a to o 30 000 Kč. V průběhu roku 2011 byla organizace nucena stejně jako v předešlém roce vynakládat finanční prostředky jen na nejnutnější výdaje. Díky úsporám na výdajích za energie a omezením oprav se organizaci podařilo udržet hospodaření vyrovnané. Dotace na odpisy byla oproti předešlému roku vyšší o 212 000 Kč, nicméně zřizovatel v tomto roce navýšil odvod o 159 000 Kč. Poskytnutá dotace na přímé náklady byla nižší oproti roku 2010 o 1 766 500 Kč. Tato skutečnost se negativně projevila nedostatkem finančních prostředků na ostatní neinvestiční výdaje, jako jsou například učební pomůcky nebo cestovné. V roce 2011 byla stejně jako v roce předešlém poskytnuta dotace na nové maturity ve výši 18 000 Kč. Celkově došlo oproti roku 2010 opět ke snížení dotací o částku 480 000 Kč, což se negativně projevilo v zajišťování provozu školy a ve vybavování školy učebními pomůckami. I v tomto roce byla škole poskytnuta dotace ve výši 20 000 Kč od města Šumperk na sportovní akce.

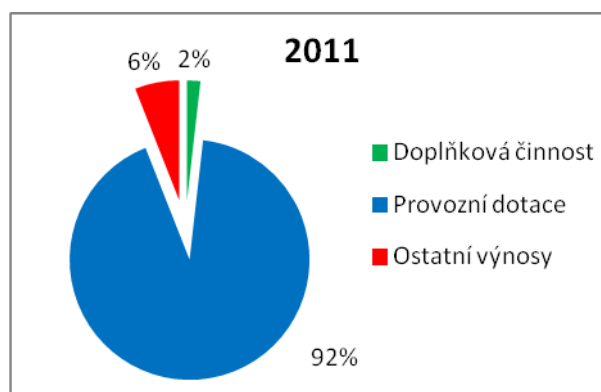
Tab. č. 4 – Přehled dotací poskytnutých organizaci v roce 2011 (v tis. Kč)

Účel	Poskytovatel	Dotace 2011	Čerpáno 2011
Provoz	KÚOK	3 875	3 875
Odpisy	KÚOK	1 504	1 504
Přímé náklady	MŠMT ČR prostř. KÚOK	27 502	27 502
DVPP - Nová maturita	MŠMT ČR prostř. KÚOK	18	18
Pos. Plat. Úr. Ped. Prac.	MŠMT ČR prostř. KÚOK	1 116	1 116
Celkem		34 015	34 015

Zdroj: Vlastní zpracování

V roce 2011 činily celkové náklady příspěvkové organizace z hlavní činnosti 36 188 960 Kč a celkové výnosy z hlavní činnosti 36 247 530 Kč, zde je vidět, že organizace opět vykázala kladný hospodářský výsledek z hlavní činnosti ve výši 58 560 Kč. Z doplňkové činnosti organizace vykázala ztrátu 47 000 Kč. Konečný výsledek hospodaření organizace činil 11 530 Kč a byl plně rozdělen ve prospěch rezervního fondu. Celkový obrat organizace z hlavní a doplňkové činnosti činil 36 912 340 Kč z toho v doplňkové činnosti 711 850 Kč a ostatní výnosy 2 012 150 Kč. Podíl doplňkové činnosti na hospodaření organizace byl v roce 2011 velice podobný jako v předešlém roce 1,9 %, stejně tak podíl výnosů z činnosti hlavní 5,99 %. Tuto skutečnost vystihuje graf č. 4.

Graf č. 4 – Zastoupení doplňkové činnosti v organizaci za rok 2011

Zdroj: Vlastní zpracování

3.1.5 Dotace poskytnuté v roce 2012

V roce 2012 byla poskytnuta dotace na provoz o 18 000 Kč nižší než v roce předchozím. Tato skutečnost opět negativně ovlivnila hospodaření organizace a jen díky dalším úsporným opatřením v podobě šetření na energiích a v doplňkové činnosti se podařilo organizaci udržet rozpočet vyrovnaný. Došlo k navýšení dotace na odpisy

o 10 000 Kč, nicméně odvod zřizovateli se zvedl o 16 000 Kč. Dotace na přímé náklady byla oproti roku 2011 o 1 062 600 Kč nižší. V porovnání s předchozím rokem došlo celkově proti roku 2011 ke snížení dotací o částku 2 205 000 Kč, což se negativně projevilo jak v zajišťování provozu školy, tak i ve vybavování školy učebními pomůckami. Stejně jako v letech minulých poskytl město Šumperk dotaci ve výši 20 000 Kč na sportovní akce.

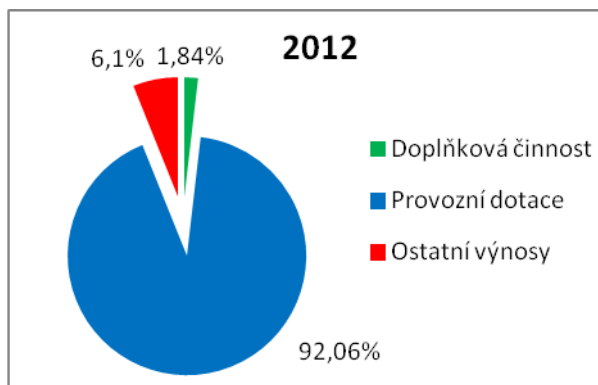
Tab. č. 5 – Přehled dotací poskytnutých organizaci v roce 2012 (v tis. Kč)

Účel	Poskytovatel	Dotace 2012	Čerpáno 2012
Provoz	KÚOK	3 857	3 857
Odpisy	KÚOK	1 514	1 514
Přímé náklady	MŠMT ČR prostř. KÚOK	26 439	26 439
Celkem		31 810	31 810

Zdroj: Vlastní zpracování

V roce 2012 činily celkové náklady příspěvkové organizace z hlavní činnosti 35 017 070 Kč a celkové výnosy z hlavní činnosti 34 916 040 Kč, zde je vidět, že organizace vykázala záporný hospodářský výdledek z hlavní činnosti ve výši 101 030 Kč. Z doplňkové činnosti organizace vykázala zisk 132 330 Kč. Konečný výsledek hospodaření organizace činil 31 300 Kč a byl rozdělen ve prospěch rezervního fondu ve výši 18 300 Kč a fondu odměn ve výši 13 000 Kč. Celkový obrat organizace z hlavní a doplňkové činnosti činil 35 552 230 Kč z toho v doplňkové činnosti 636 180 Kč a z ostatních výnosů 2 108 000 Kč. Podíl doplňkové činnosti na hospodaření organizace byl v roce 2012 1,84 % a podíl výnosů z činnosti hlavní 6,1 %. Tuto skutečnost vystihuje graf č. 5.

Graf č. 5 – Zastoupení doplňkové činnosti v organizaci za rok 2012

Zdroj: Vlastní zpracování

3.1.6 Analýza závislosti dotací na provoz, odpisy a přímé náklady na počtu studentů

Ve sledovaném období let 2008 až 2012 škola jako příspěvková organizace hospodařila převážně s příspěvkem na provoz, příspěvkem na odpisy a příspěvkem na přímé náklady poskytované prostřednictvím svého zřizovatele. Výši jednotlivých dotací v letech 2008 až 2012 zobrazuje tabulka č. 6.

Tab. č. 6 – Dotace na odpisy, provoz a přímé náklady (v tis. Kč)

Účel	Poskytovatel	Dotace 2008	Dotace 2009	Dotace 2010	Dotace 2011	Dotace 2012
Provoz	KÚOK	4 000	4 180	3 905	3 875	3 857
Odpisy	KÚOK	1 371	1 293	1 291	1 504	1 514
Přímé náklady	MŠMT ČR prostř. KÚOK	28 100	28 394	29 268	27 502	26 439

Zdroj: Vlastní zpracování

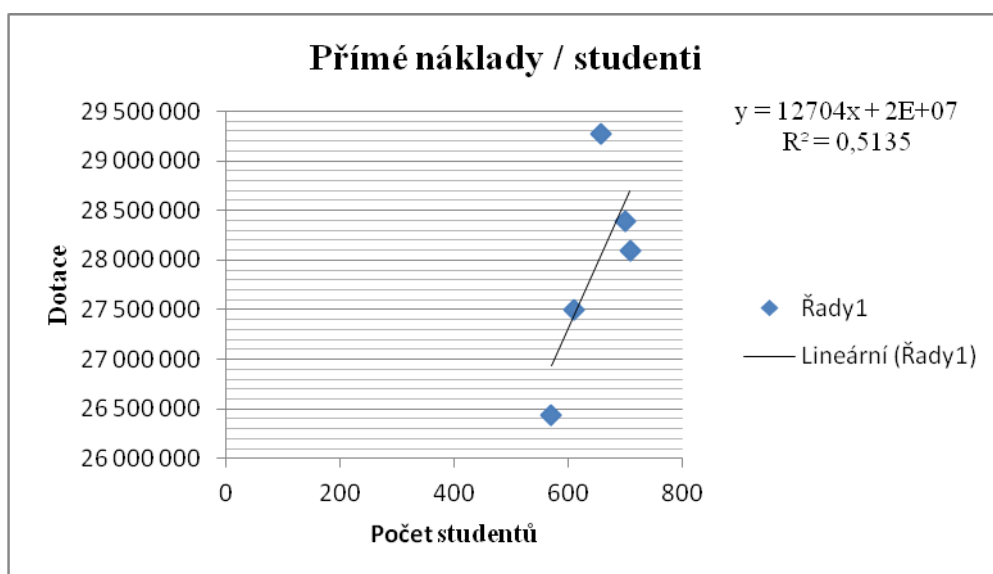
Dotace na přímé náklady představuje největší finanční sumu se kterou organizace hospodaří. Příspěvek na přímé náklady slouží k pokrytí mezd, odvodů a ONIV. Vzhledem k tomu, že na určitý počet výkonů (studentů) je stanoven počet pedagogů, měla by existovat závislost mezi dotací na přímé náklady a počtem studentů. Pro určení síly závislosti mezi těmito veličinami je použita statistická metoda, korelace.

Tab. č. 7 – Počet studentů / celková dotace NIV

	x_i	y_i	x_i^2	y_i^2	$x_i \cdot y_i$
rok	počet studentů	celková dotace			
2008	709	28 100 000	502 681	7,8961E+14	1,9923E+10
2009	701	28 394 000	491 401	8,0622E+14	1,9904E+10
2010	657	29 268 000	431 649	8,5662E+14	1,9229E+10
2011	610	27 502 000	372 100	7,5636E+14	1,6776E+10
2012	570	26 439 000	324 900	6,9902E+14	1,507E+10
celkem	3 247	139 703 000	2 122 731	3,9078E+15	9,0903E+10

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 6 – Závislost přímých nákladů na studentech

Zdroj: Vlastní zpracování

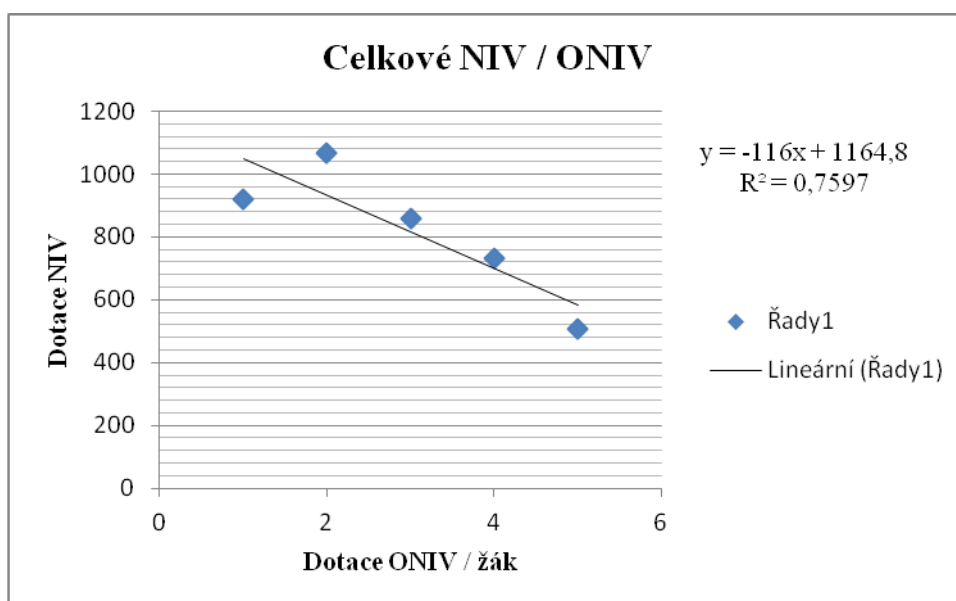
Podle korelačního koeficientu $r = 0,717$ vidíme, že míra lineární závislosti dotace na přímé náklady a počtu studentů je poměrně silná. Celková dotace s klesajícím počtem studentů klesá. Ovšem jak již bylo zmíněno, dotace na přímé náklady neslouží pouze k pokrytí mezd a odvodů, což je přímo spojeno s výkony pedagogických pracovníků, ale část této dotace je určena na ONIV, tedy na učební pomůcky aj. Celkové NIV přidělené RgŠ a ONIV připadajících na jednotku výkonu (studenta) zobrazuje tabulka č. 8, jejich vzájemnou závislost postihuje graf č. 7.

Tab. č. 8 – Celková dotace NIV / ONIV na žáka

	x_i	y_i	x_i^2	y_i^2	$x_i \cdot y_i$
rok	Celkové NIV	ONIV/žák			
2008	71 505 126	921	5,11298E+15	848 241	6,586E+10
2009	71 528 511	1 066	5,11633E+15	1 136 356	7,625E+10
2010	74 693 780	857	5,57916E+15	734 449	6,401E+10
2011	72 405 070	732	5,24249E+15	535 824	5,3E+10
2012	77 634 264	508	6,02708E+15	258 064	3,944E+10
celkem	367 766 751	4 084	1,35252E+17	3 512 934	2,986E+11

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 7 – Závislost NIV na ONIV

Zdroj: Vlastní zpracování

Po provedení analýzy závislosti jsme zjistili, že korelační koeficient se rovná 1, tedy existuje lineární závislost mezi NIV a ONIV. Celkový příspěvek na učební pomůcky aj. klesá s tím, jak dotace na platové prostředky roste. Toto potvrzuje velice nízký stav financí potřebných na obnovu učebních pomůcek, vybavení tříd aj.

Závislost mezi počtem studentů a dotací na odpisy je podle korelačního koeficientu $-0,816$, vidíme, že se jedná o zápornou korelaci, kdy s klesajícím počtem studentů celková dotace na odpisy roste. Z toho můžeme usoudit, že výše dotace na odpisy není závislá na počtu studentů, ale na aktuální hodnotě nemovitého majetku, který škola užívá.

Podle korelačního koeficientu $0,786$ vidíme, že míra lineární závislosti dotace na provoz a počtu studentů je poměrně silná. Celková dotace s klesajícím počtem studentů klesá. Nicméně náklady spojené s provozem školy jsou stále stejné a nejsou závislé na počtu studentů, proto se organizace dostává do situace, kdy je nucena omezovat spotřebu energií a jiných služeb, což chod školy značně omezuje.

3.1.7 Zhodnocení dotací poskytnutých organizaci v letech 2008 až 2012

Ve sledovaném období se projevuje několik problémů, se kterými se musí organizace průběžně vyrovnávat. Mezi tyto problémy patří neustále se snižující příspěvek na provoz od zřizovatele. Prostřednictvím tohoto příspěvku organizace financuje náklady spojené se spotřebou energií a výdaji na ostatní služby jako je telekomunikace, poštovní služby, internet, platby za software aj. Největší podíl finančních prostředků z příspěvku na provoz organizace vynakládá na úhradu energií. V roce 2008 - 55,2 %, 2009 - 55,9 %, 2010 - 58,2 %, 2011 – 49,4 % a v roce 2012 – 45,3 % celkových financí na provoz. Průměrně za sledované období pěti let organizace za energie vynaložila 52,8 % financí určených na provoz. V roce 2011 a 2012 vidíme, že výdaje na energie klesly. Tuto úsporu organizace realizovala díky zateplení pláště budovy a výměně oken na školní budově. Díky zateplení budovy a neustálému šetření energií se organizaci daří udržet rozpočet vyrovnaný. Vzhledem k obecně rostoucím cenám všech ostatních služeb, bude pro organizaci do budoucna situace neúnosná a bude zapotřebí příspěvek na provoz navýšit.

Dalším problémem, se kterým se organizace potýká, je neustálé snižování příspěvku na přímé náklady. Tento příspěvek zahrnuje finanční prostředky na mzdy, odvody a ostatní neinvestiční výdaje. Během sledovaného období klesl počet žáků o 139. Tato skutečnost měla za následek snížení počtu pedagogických pracovníků z 63 v roce 2008 na 56 v roce 2012. Tento pokles není problémem pouze této školy, ale celorepublikový. V letech 2008 až 2012 ubylo ve věkové kategorii 15 – 18 let 11 187 studentů. Postupné snižování studentů vysvětluje snižování příspěvku na přímé výdaje v jednotlivých letech, protože tento příspěvek je určován dle krajských normativů, které zohledňují žáka jako jednotku výkonu. Celkové republikové normativy, které určují příspěvek z kapitoly 333- MŠMT na NIV na jednoho studenta každoročně rostou, ale zároveň se snižuje příspěvek na ostatní neinvestiční výdaje, které tvoří složku NIV. V roce 2008 tato složka (ONIV) představovala 1,8 % celkových neinvestičních výdajů, v roce 2012 pouze 0,9 %. Tyto finance jsou následně dále přerozděleny dle krajských normativů. ONIV organizace používá na nákup učebních pomůcek aj. Z výše uvedeného neúprosně vyplývá, že organizace nemá dostatek financí na učební pomůcky.

V roce 2013 si ministerstvo školství stanovilo prioritu, a to posílit finanční prostředky na ONIV, tak aby školy mohly doplnit a obměnit učební pomůcky. Rozpočet pro RgŠ je pro rok 2013 zhruba o 1,5 miliardy korun vyšší.⁴⁷

3.2 Financování dlouhodobého majetku a investic

Každá organizace je založena s určitým záměrem, v našem případě příspěvkové organizace je tímto záměrem výchovně vzdělávací činnost. Každá příspěvková organizace má nějaký majetek. Avšak to, že majetek existuje a je účtován na příslušných účtech, neznamená, že organizace tento majetek vlastní. Příspěvkové organizace zřízené územně samosprávným celkem jsou v oblasti majetku řízeny zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů. Majetek organizace můžeme rozdělit podle formy a funkce v hospodářské činnosti na dlouhodobý a oběžný majetek. Dlouhodobý majetek rozdělujeme na dlouhodobý nehmotný majetek a dlouhodobý hmotný majetek. Kritériem zařazení majetku do dlouhodobého majetku je splnění doby použitelnosti delší než jeden rok a ceny, která je určena prováděcí vyhláškou zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. Pro příspěvkové organizace je to vyhláška č. 410/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Dlouhodobý nehmotný majetek v obecné rovině obsahuje zejména nehmotné výsledky výzkumu a vývoje, software, databáze a ocenitelná práva s dobou použitelností delší jednoho roku a cena jeho pořízení převyšuje částku 60 tis. Kč. Dlouhodobý hmotný majetek v obecné rovině představuje samostatné movité věci a soubory movitých věcí se samostatným technicko-ekonomickým určením s dobou použitelnosti delší jednoho roku a cena pořízení jedné položky převyšuje částku 40 tis. Kč. Mezi dlouhodobý majetek patří i finanční majetek. Opatření dlouhodobého majetku vyjadřují odpisy. Mezi hmotný dlouhodobý majetek patří pozemky, stavby, jejichž další členění je dáno vyhláškou, dále jsou samostatné movité věci a soubory splňující kritéria pro zařazení do dlouhodobého hmotného majetku.

Vymezení majetku je pro příspěvkové organizace zřízené územním samosprávným celkem dáno vyhláškou č. 410/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Každá organizace musí mít zpracovanou směrnici, která řeší vymezení, pořizování a vyřazování dlouhodobého majetku. V návaznosti na tuto směrnici organizace zpracovává odpisový plán. Příspěvkové organizace zřízené územně samosprávným celkem dle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, § 28,

⁴⁷ Srov. ŠVANCAR, R., Na pomůcky bude víc peněz, *Učitelství noviny*, 2013, roč. 116, č. 2, s. 7.

kteřé hospodařít s majetkem územně samosprávného celku o něm účtují a odpisují v souladu s účetními metodami a sestavují odpisový plán. To znamená, že příspěvková organizace tento majetek eviduje na majetkových účtech, účtuje o něm a účetně jej odepisuje. Odpisový plán musí být schválen zřizovatelem. Dle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech jsou tyto účetní odpisy příspěvkové organizace zdrojem investičního fondu.

3.2.1 Omezení pořizení DHM

Gymnázium, Šumperk, Masarykovo náměstí 8 má majetková práva vymezena zřizovací listinou. Organizace hospodařít s majetkem, který je ve vlastnictví zřizovatele a není oprávněna svěřený majetek prodat, směnit, darovat, zatížit zástavním právem ani věcnými břemeny, předat k hospodaření jiné příspěvkové organizaci zřizené Olomouckým krajem, vložit jej do majetku právnických osob nebo jej jinak použít k účasti na podnikání třetích osob. Příspěvková organizace může pro zřizovatele pořizovat nemovitosti pouze po předchozím písemném souhlasu zřizovatele. Příspěvková organizace je oprávněna pořizovat dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek, s výjimkou nemovitostí, v ceně do 200 000 Kč bez souhlasu zřizovatele. V případě, že cena dlouhodobého majetku je vyšší než 200 000 Kč, může příspěvková organizace pořídit tento majetek pouze se souhlasem zřizovatele. Organizace může přijmout peněžitý dar do výše 200 000 Kč bez souhlasu zřizovatele, peněžité dary nad 200 000 Kč pouze se souhlasem zřizovatele.

Příspěvková organizace může přebytečný nebo neupotřebitelný hmotný majetek, s výjimkou nemovitostí, v pořizovací ceně do 200 000 Kč prodat bez souhlasu zřizovatele, nad tuto finanční hranici opět pouze se souhlasem. Výnosy z prodeje svěřeného dlouhodobého hmotného majetku jsou příjmem příspěvkové organizace a čistý výnos je zdrojem investičního fondu organizace. Stavební investiční činnost může příspěvková organizace provádět pouze po předchozím písemném souhlasu svého zřizovatele. Organizace může provádět bez souhlasu zřizovatele opravy a údržbu svěřeného majetku, pokud výše nákladů na ně není vyšší než 200 000 Kč v jednotlivém případě.⁴⁸ Z ustanovení zřizovací listiny vyplývá omezení pro organizaci v hospodaření se svěřeným majetkem a to částkou 200 000 Kč. Organizace zpracovává odpisový plán účetních odpisů na příslušný rok. Zřizovatel předepisuje organizaci roční

⁴⁸ Srov. Olomoucký kraj, *Zřizovací listina příspěvkové organizace Olomouckého kraje*, [online], [cit. 2012-01-02], < <http://spext.kr-olomoucky.cz/organizace/Lists/Pspvkov%20organizace/DispForm.aspx?ID=256>>.

odpisové sazby v procentech pro odpisové skupiny. Zařazování do odpisových skupin je v souladu se zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Odpisový plán účetních odpisů schvaluje rada kraje. Pro organizaci je tento odpisový plán závazným ukazatelem organizace.

3.2.2 Financování dlouhodobého majetku a investic prostřednictvím investičního fondu

K financování dlouhodobého majetku a investic slouží příspěvkové organizaci investiční fond. Zdroje investičního fondu byly uvedeny v teoretické části. U školy Gymnázium, Šumperk, Masarykovo náměstí 8 je investiční fond tvořen účetními odpisy dlouhodobého majetku. Organizace každoročně ve 4. čtvrtletí roku zpracovává odpisový plán účetních odpisů na následující rok a to pouze v rámci hlavní činnosti. Na základě schváleného odpisového plánu je organizaci poskytován příspěvek na provoz – odpisy z rozpočtu kraje. Příspěvek je organizaci poskytován zpravidla 4 x ročně, a to do výše schváleného objemu na daný rok. Organizace může požádat o úpravu platebního rozpisu (např. nedostatek volných zdrojů na financování investiční akce). K financování investic může organizace získat od zřizovatele z rozpočtu kraje investiční příspěvek, který je převáděn do investičního fondu. Tento příspěvek podléhá finančnímu vypořádání. U větších investičních akcí probíhá financování prostřednictvím zřizovatele. Organizace je povinna předkládat svému zřizovateli každoročně plán předpokládaného čerpání investičního fondu seřazený podle priorit, který předkládá věcně příslušnému odboru k návrhu rozpočtu na investice a opravy. Plán se zpracovává ve členění na čerpání investičního fondu na zpracování projektové dokumentace plánovaných investičních akcí, čerpání investičního fondu na opravy majetku, čerpání investičního fondu na investiční akce jako jsou stavby a rekonstrukce.

Organizace vytváří zdrojově účetními odpisy investiční fond. Majetek organizace eviduje na svých majetkových účtech, účtuje o majetku a účetně majetek odepisuje. Investiční fond je fondem finančním, měl by být finančně kryt. Zřizovatel poskytuje na základě schváleného odpisového plánu organizaci příspěvek na provoz.

Zřizovatel v souladu s ustanovením zákona o rozpočtových pravidlech může organizaci nařídit odvod z investičního fondu do rozpočtu zřizovatele, a to v případě, že investiční prostředky organizace na investičním fondu převyšují investiční potřeby.

3.2.3 Tvorba investičního fondu a jeho čerpání za rok 2008

Počáteční stav investičního fondu k 1. 1. 2008 byl 344 794 Kč. V tomto roce byl investiční fond tvořen pouze účetními odpisy dlouhodobého majetku. Odpisy dlouhodobého majetku z hlavní činnosti byly 1 423 375 Kč a odpisy dlouhodobého majetku z doplňkové činnosti byly vyčísleny na 51 981 Kč. Investiční fond byl v roce 2008 celkově navýšen o 1 423 375 Kč a jeho konečný stav k 31. 12. 2008 činil 1 768 169 Kč. Investiční fond byl finančně kryt. Výše zmíněné informace postihuje tabulka č. 9.

Tab. č. 9 - Tvorba investičního fondu 2008 (v Kč)

Tvorba investičního fondu 2008	
Počáteční stav	344 794
Tvorba :	
Odpisy DM	1 423 375
a) z hlavní činnosti	1 371 394
b) z doplňkové činnosti	51 981
Tvorba celkem	1 423 375
Celkový stav	1 768 169

Zdroj: Vlastní zpracování

V roce 2008 byl investiční fond použit na stanovený odvod zřizovateli, rekonstrukci počítačové sítě, na zpracování projektové dokumentace, na rekonstrukci pláště budovy, na opravu podlah, na údržbu a vymalování. Organizace použila zdroje investičního fondu na vlastní potřeby ve výši 621 490 Kč. Konkrétní výši finančních prostředků čerpaných v roce 2008 uvádí tabulka č. 10.

Tab. č. 10 - Čerpání fondu v roce 2008 (v Kč)

Čerpání fondu v roce 2008	
Odvod zřizovateli	740 000
Rekonstrukce a modernizace	95 761
Pořízení DM	421 141
Opravy a údržba	104 588
Čerpání celkem	1 361 490
Zůstatek k 31. 12. 2008	406 679

Zdroj: Vlastní zpracování

3.2.4 Tvorba investičního fondu a jeho čerpání za rok 2009

Počáteční stav investičního fondu k 1. 1. 2009 byl 406 679 Kč, v tomto roce byl investiční fond tvořen pouze účetními odpisy dlouhodobého majetku. Výši odpisů dlouhodobého majetku z hlavní činnosti a odpisy dlouhodobého majetku z doplňkové činnosti uvádí tabulka č. 11.

Tab. č. 11 - Tvorba investičního fondu 2009 (v Kč)

Tvorba investičního fondu 2009	
Počáteční stav	406 679
Tvorba :	
Odpisy DM	1 355 957
a) z hlavní činnosti	1 293 390
b) z doplňkové činnosti	62 567
Tvorba celkem	1 355 957
Celkem PS + tvorba	1 762 636

Zdroj: Vlastní zpracování

Z investičního fondu se v roce 2009 uhradil stanovený odvod zřizovateli, nákup plynového kotle, klempířské práce na budově školy a oprava podlah. Organizace použila zdroje investičního fondu na vlastní potřeby ve výši 287 247 Kč. Konkrétní výši finančních prostředků čerpaných v roce 2009 uvádí tabulka č. 12.

Tab. č. 12 – Čerpání fondu v roce 2009 (v Kč)

Čerpání fondu v roce 2009	
Odvod zřizovateli	1 087 890
Rekonstrukce a modernizace	0
Pořízení DM	142 800
Mimořádný odvod zřizovateli	90 000
Opravy a údržba	144 447
Čerpání celkem	1 465 137
Zůstatek k 31. 12. 2009	297 499

Zdroj: Vlastní zpracování

3.2.5 Tvorba investičního fondu a jeho čerpání za rok 2010

Počáteční stav investičního fondu k 1. 1. 2010 byl 297 499 Kč, v tomto roce byl investiční fond tvořen účetními odpisy dlouhodobého majetku. Výši odpisů dlouhodobého majetku z hlavní činnosti a odpisy dlouhodobého majetku z doplňkové činnosti uvádí tabulka č. 13.

Tab. č. 13 – Tvorba investičního fondu 2010 (v Kč)

Tvorba investičního fondu 2010	
Počáteční stav	297 499
Tvorba :	
Odpisy DM	1 354 474
a) z hlavní činnosti	1 291 907
b) z doplňkové činnosti	62 567
Tvorba celkem	1 354 474
Celkem PS + tvorba	1 651 973

Zdroj: Vlastní zpracování

Z investičního fondu se v roce 2010 uhradil stanovený odvod zřizovateli, nákup plynového kotle, oprava zdiva, krytina a podlah školní budovy. Organizace použila zdroje investičního fondu na vlastní potřeby ve výši 392 308 Kč. Konkrétní výši finančních prostředků čerpaných v roce 2010 uvádí tabulka č. 14.

Tab. č. 14 – Čerpání fondu v roce 2010 (v Kč)

Čerpání fondu v roce 2010	
Odvod zřizovateli	969 000
Rekonstrukce a modernizace	0
Pořízení DM	149 298
Opravy a údržba	243 010
Čerpání celkem	1 361 308
Zůstatek k 31. 12. 2010	290 665

Zdroj: Vlastní zpracování

3.2.6 Tvorba investičního fondu a jeho čerpání za rok 2011

Počáteční stav investičního fondu k 1. 1. 2011 byl 290 665 Kč, v tomto roce byl investiční fond tvořen opět pouze účetními odpisy dlouhodobého majetku. Výši odpisů dlouhodobého majetku z hlavní činnosti a odpisy dlouhodobého majetku z doplňkové činnosti uvádí tabulka č. 15.

Tab. č. 15 - Tvorba investičního fondu 2011 (v Kč)

Tvorba investičního fondu 2011	
Počáteční stav	290 665
Tvorba :	
Odpisy DM	1 566 992
a) z hlavní činnosti	1 504 425
b) z doplňkové činnosti	62 567
Tvorba celkem	1 566 992
Celkem PS + tvorba	1 857 657

Zdroj: Vlastní zpracování

Z investičního fondu se v roce 2011 uhradil stanovený odvod zřizovateli ve výši 1 128 000 Kč. Dále organizace nakoupila rolety do školní budovy, tabule, terminál do školní jídelny. Došlo k opravě zdiva v suterénu a malování. Organizace použila zdroje investičního fondu na vlastní potřeby ve výši 375 115 Kč. Konkrétní výši finančních prostředků čerpaných v roce 2011 uvádí tabulka č. 16.

Tab. č. 16 – Čerpání fondu v roce 2011 (v Kč)

Čerpání fondu v roce 2011	
Odvod zřizovateli	1 128 000
Rekonstrukce a modernizace	70 934
Pořízení DM	133 939
Opravy a údržba	170 242
Čerpání celkem	1 503 115
Zůstatek k 31. 12. 2011	354 542

Zdroj: Vlastní zpracování

3.2.7 Tvorba investičního fondu a jeho čerpání za rok 2012

Počáteční stav investičního fondu k 1. 1. 2012 byl 354 542 Kč, v tomto roce byl investiční fond tvořen pouze účetními odpisy dlouhodobého majetku. Výši odpisů dlouhodobého majetku z hlavní činnosti a odpisy dlouhodobého majetku z doplňkové činnosti uvádí tabulka č. 17.

Tab. č. 17 - Tvorba investičního fondu 2012 (v Kč)

Tvorba investičního fondu 2012	
Počáteční stav	354 542
Tvorba :	
Odpisy DM	1 573 592
a) z hlavní činnosti	1 513 572
b) z doplňkové činnosti	60 020
Tvorba celkem	1 573 592
Celkem PS + tvorba	1 928 134

Zdroj: Vlastní zpracování

Z investičního fondu se v roce 2012 uhradil stanovený odvod zřizovateli ve výši 1 143 572 Kč, proběhla oprava podlah, malování, oprava rozvodů a rekonstrukce školních šaten. Organizace použila zdroje investičního fondu na vlastní potřeby ve výši 289 139 Kč. Konkrétní výši finančních prostředků čerpaných v roce 2012 uvádí tabulka č. 18.

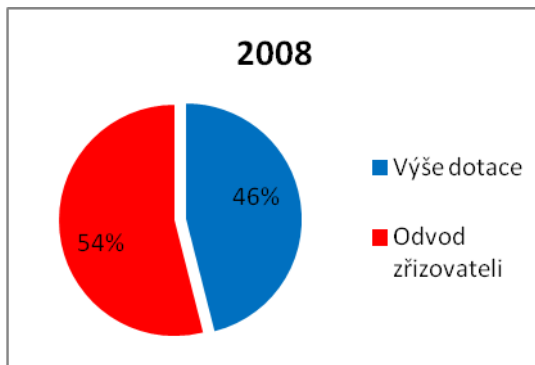
Tab. č. 18 – Čerpání fondu v roce 2012 (v Kč)

Čerpání fondu v roce 2012	
Odvod zřizovateli	1 143 572
Rekonstrukce a modernizace	121 223
Pořízení DM	0
Opravy a údržba	167 916
Čerpání celkem	1 432 711
Zůstatek k 31. 12. 2012	495 423

Zdroj: Vlastní zpracování

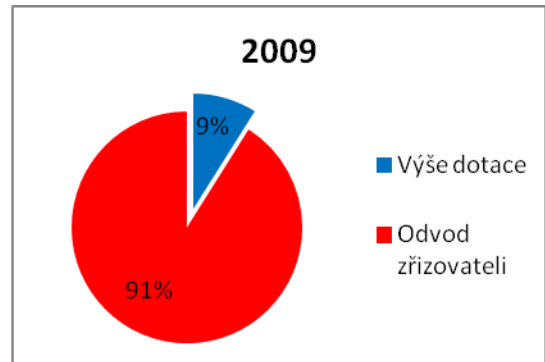
Z analýzy tvorby investičního fondu za roky 2008 až 2012 vyplývá, že fond byl vždy tvořen pouze účetními odpisy dlouhodobého majetku. Investiční fond nebyl naplněn žádnou investiční dotací od zřizovatele, ani darem či příspěvkem od jiného subjektu. Graficky znázorněný vztah mezi dotací na odpisy a stanoveným odvodem zřizovateli vystihují grafy č. 8, 9, 10, 11 a 12.

Graf č. 8 – Dotace / odvod v roce 2008

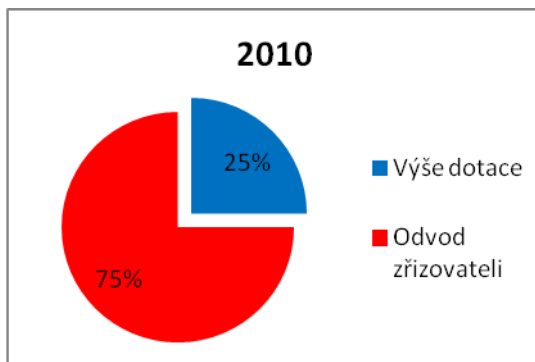
Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 9 – Dotace / odvod v roce 2009

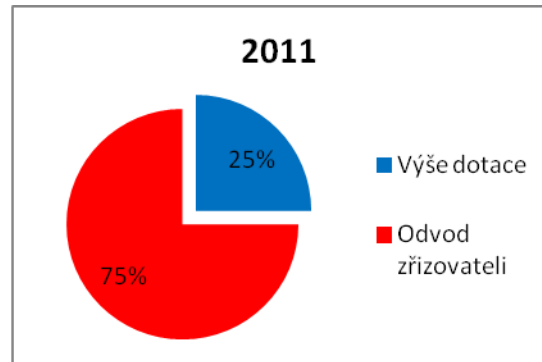
Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 10 – Dotace / odvod v roce 2010

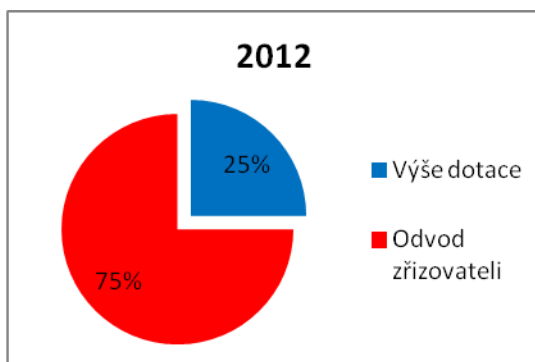
Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 11 – Dotace / odvod v roce 2011

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 12 – Dotace / odvod v roce 2012

Zdroj: Vlastní zpracování

3.2.8 Zhodnocení tvorby investičního fondu za roky 2008 až 2012

V letech 2008 až 2012 byl investiční fond tvořen pouze účetními odpisy dlouhodobého majetku z hlavní a doplňkové činnosti. Výši stanoveného odvodu z dotace na odpisy postihují grafy č. 8 až 12. V roce 2008 byl odvod zřizovateli 46,04 % z celkové dotace na odpisy, v roce 2009 byl tento odvod už 91,07 % a v roce 2010 procento opět kleslo na 75 %. V letech 2011 a 2012 byl odvod zřizovateli skoro totožný jako v roce 2010. Za rok 2011 74,98 % a za rok 2012 75,55 %.

Příspěvek na provoz – odpisy dostává organizace pouze ve výši odpisů na hlavní činnost. Po dobu analyzovaných let je výše účetních odpisů srovnatelná. Mezi roky 2008 a 2009 došlo ke snížení účetních odpisů o 78 000 Kč, mezi roky 2009 a 2010 došlo taktéž ke snížení účetních odpisů a to o 1 480 Kč. V roce 2011 došlo k výraznému navýšení dotace na odpisy z důvodu rekonstrukce školní budovy, která se tak výrazně zhodnotila, došlo k zateplení celé budovy a výměně již nevyhovujících oken. Dotace na provoz – odpisy byla tak v roce 2011 vyšší o 212 518 Kč než v roce předešlém. V roce 2012 byla dotace na odpisy o 9 147 Kč vyšší než v roce 2011.

Odvody do rozpočtu zřizovatele a jejich výše, která překračuje značně 50 %, omezuje příspěvkovou organizaci v možnostech pořizování dlouhodobého majetku, rekonstrukcích, modernizacích, opravách a údržbách dlouhodobého majetku. S ohledem ke stáří školní budovy a k zastaralému vybavení učeben, bude do budoucna zapotřebí investiční dotace z rozpočtu zřizovatele k pokrytí nákladů spojených se stavebními úpravami a opravami budovy a modernizací učeben. Zůstatek investičního fondu k 31. 12. 2012 činil 495 423 Kč. V současné době stačí finanční prostředky pouze na nejnutnější požadavky spojené s opravami dlouhodobého majetku a údržbou. Pořizování nového majetku je minimální.

V roce 2008 byla pořízená počítačová síť v učebnách, v roce 2009 byl zakoupen nový plynový kotel, v roce 2010 byl zakoupen další plynový kotel, v roce 2011 mohla organizace díky vyšší dotaci na odpisy nakoupit rolety, tabule, terminál do školní jídelny, krouhač zeleniny, v roce 2012 organizace nerealizovala žádný nákup dlouhodobého majetku z důvodu potřeby rozsáhlejších rekonstrukcí a oprav. Ve sledovaném období 5 let dostala organizace prostřednictvím příspěvku na odpisy finanční částku 6 974 688 Kč z toho odvod finančních prostředků zpět zřizovateli činil 5 158 462 Kč tedy 73,96 %. Ze zbylých 1 816 226 Kč bylo použito na pořízení dlouhodobého majetku pouze 521 798 Kč tedy pouze 28,73 %, zbylé finanční

prostředky byly použity na rekonstrukce a opravy. Z rozboru pořizovaného dlouhodobého majetku vyplývá skutečnost, že organizace používá zůstatek investičního fondu po odvodech na řešení havarijního stavu plynové kotelny a opravy nemovitého majetku (oprava zdiva, podlah, střešní krytiny). Každoroční odvod finančních prostředků zřizovateli je neúnosný a organizace se každoročně musí potýkat s nedostatkem financí na rekonstrukce, opravy a pořizování dlouhodobého majetku.

ZÁVĚR

Cílem práce bylo zanalyzování způsobů financování regionálního školství z veřejných prostředků, zhodnocení situace související s financováním výše zmíněné příspěvkové organizace a vyhodnocení, zda poskytnuté prostředky na financování dlouhodobého majetku a investic jsou dostačující. Ke splnění a dosažení tohoto cíle byla použita komparativní metoda, kdy jsou v práci porovnávány jednotlivé roky hospodaření, metoda analýzy, syntézy a matematicko-statistické metody.

Práce se zabývala příspěvkovými organizacemi v obecné rovině. Rozebírá vše od jejich vzniku, hospodaření, tvorbu fondů a financování. Problematika příspěvkových organizací je velice rozsáhlá, proto se v další části práce zaměřuje na financování příspěvkových organizací zřizovaných územně samostatným celkem na příkladu Gymnázia, Šumperk, Masarykovo náměstí 8.

Ve třetí kapitole této práce byla provedena analýza zdrojů financování organizace. Gymnázium je z převážné části financováno příspěvkem na neinvestiční výdaje ze státního rozpočtu prostřednictvím svého zřizovatele a příspěvkem na provoz a odpisy. Příspěvek na provoz a odpisy poskytovaný zřizovatelem organizace každoročně klesá. V souvislosti s neustálým snižováním příspěvku na provoz a ONIV vyvstávají organizaci problémy s nedostatkem financí na energie, ostatní výdaje, učební pomůcky aj. Podíl vlastní a doplňkové činnosti na celkovém financování organizace se pohybuje do 10 % celkového obrátu organizace. Zisk z doplňkové činnosti v letech 2008 a 2009 použila organizace ke krytí ztráty z činnosti hlavní.

Další část práce se zabývala oblastí financování dlouhodobého majetku a investic. Analyzovala tvorbu a čerpání investičního fondu, ze kterého organizace čerpá finance na pořizování dlouhodobého majetku a investic. Příspěvek na provoz – odpisy dostává organizace pouze ve výši odpisů na hlavní činnost. Po dobu analyzovaných let je výše účetních odpisů srovnatelná. Mezi roky 2008 a 2009 došlo ke snížení účetních odpisů o 68 000 Kč, mezi roky 2009 a 2010 došlo ke snížení účetních odpisů o 1 000 Kč. V letech 2011 a 2012 odpisy vzrostly z důvodů rekonstrukce, zhodnocení budovy. Odvody do rozpočtu zřizovatele a jejich výše, která překračuje značně 50 %, omezuje příspěvkovou organizaci v možnostech pořizování dlouhodobého majetku, rekonstrukcích, modernizacích, opravách a údržbách dlouhodobého majetku. Bylo zjištěno, že investiční fond byl za posledních pět let tvořen pouze účetními odpisy dlouhodobého majetku. V roce 2009 se odvod z investičního fondu do rozpočtu

zřizovatele prudce zvýšil a v témže roce byly organizaci poskytnuty dotace o 571 000 Kč nižší než v roce předchozím. Tyto skutečnosti ovlivnily velice negativně hospodaření organizace.

Vzhledem k dosahované výši ročních účetních odpisů by příspěvková organizace měla dostatek volných finančních prostředků na financování dlouhodobého majetku a investic. Ze strany zřizovatele je však omezena. Zřizovatel organizace využívá práva v souladu § 31 zák. č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů a stanovuje organizaci odvody investičního fondu do svého rozpočtu. Ze zůstatku investičního fondu je organizace sotva schopna zajistit opravu a údržbu nemovitostí a ostatního majetku. Nový dlouhodobý majetek může Gymnázium pořizovat velice omezeně.

Příspěvková organizace je, co se týče svěřeného majetku omezena hranicí 200 000 Kč na jednotlivý účetní úkon, operaci. Příspěvková organizace zřízená územně samosprávným celkem je ve svém financování provozu, pořizování majetku omezena příspěvkem, který musí vyčerpat účelně a hospodárně.

Závěrem můžeme konstatovat, že finance poskytované organizaci jsou rok od roku nižší a to i v důsledku ubývajících počtu studentů, kteří jsou bráni jako jednotka výkonu a celé financování NIV je na nich přímo závislé. Pokud škola nechce propouštět do budoucna další pracovníky, je takto nepřímou nucena přijímat všechny své uchazeče a zachovat tak co nejvyšší počet studentů. S tím je samozřejmě spojeno riziko poklesu úrovně studentů a tím i snížení úrovně studijních kvalit. Dotace na provoz a odpisy vztaženy na jednotku výkonu jsou s ubývajícím počtem studentu vyšší. Je zřejmé, že finanční náročnost provozu školní budovy a ostatních prostor je stejná v případě naplnění školy 709 studenty v roce 2008, tak i 570 studenty v roce 2012. Proto bude do budoucna neúnosné financovat provozy všech nenaplněných středních škol a nevyhnutelně bude zapotřebí určitě školy sloučit, tak aby finance určené na provoz byly efektivně využity a zároveň zůstala zachována úroveň školy.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Zbyněk Šupa
Název školy:	Moravská vysoká škola Olomouc
Název práce v českém jazyce:	Vybrané problémy financování příspěvkové organizace na příkladu střední školy.
Název práce v anglickém jazyce:	Selected problems of Funding the Contributory Organization on the Example of High School.
Vedoucího bakalářské práce:	Ing. Michal Krajňák
Počet stran:	57
Počet příloh:	0
Rok obhajoby:	2013
Klíčová slova v českém jazyce:	nezisková organizace, příspěvková organizace, financování, střední škola
Klíčová slova v anglickém jazyce:	non-profit organization, contributory organization, funding, high school

Charakteristika obsahu v českém jazyce:

V teoretické části se práce zabývá financováním příspěvkových organizací v obecné rovině a financováním příspěvkových organizací v oblasti školství. Praktická část je zaměřena na financování příspěvkové organizace Gymnázium, Šumperk, Masarykovo náměstí 8, konkrétně na financování dlouhodobého majetku a investic. V praktické části jsou porovnány zdroje financování organizace za roky 2008 – 2012 a podrobně rozebrán investiční fond organizace. Cílem bakalářské práce je zhodnocení situace ve výše zmíněné příspěvkové organizaci a zhodnocení, zda poskytnuté prostředky na financování dlouhodobého majetku a investic jsou dostačující.

Charakteristika obsahu v anglickém jazyce:

In the theoretical part of this work deals with the financing of governmental organizations in general and subsidized financing organizations in the field of education. The practical part focuses on the financing of contributory organization Gymnasium, Šumperk, Masarykovo náměstí 8, namely the financing of fixed assets and investments. The practical part of the compares sources of funding organization for the 2008 - 2012 and examined in detail the investment fund of the organization. The aim of this paper is to assess the situation in the aforementioned organization

and contribution of evaluating whether the funds provided to finance fixed assets and investments are sufficient.

LITERATURA A PRAMENY

Knihy:

MOSKOVČIAKOVÁ, Alena, PROKŮPKOVÁ, Danuše a MORÁVEK, Zdeněk. *Meritum - příspěvkové organizace 2012 - 2013*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. 376 s. ISBN 978-80-7357-736-0.

FRANCOVÁ, Eva. *Financování školství a školy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. 45 s. ISBN 80-244-0801-5.

HAMERNÍKOVÁ, Bojka a Alena MAAYTOVÁ. *Veřejné finance*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 340 s. ISBN 978-80-7357-497-0.

HOŠÁKOVÁ, Andrea a Lydie MUSILOVÁ. *Praktická aplikace přímých daní*. 1. vyd. Praha: EconomiCon, 2012, 186 s. ISBN 978-80-905065-1-0.

KATZOVÁ, Pavla. *Školský zákon. Komentář*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2008. 800 s. ISBN 978-80-7357-421-3.

MADEROVÁ-VOLTNEROVÁ, Karla a Petr TÉGL. *Vztahy mezi zřizovatelem a příspěvkovou organizací územně samosprávného celku*. 1. vyd. Praha: ANAG, 2009. 151 s. ISBN 978-80-7263-546-7.

MAREK, Dan a Tomáš KANTOR. *Příprava a řízení projektů strukturálních fondů Evropské unie*. 1. vyd. Brno: Společnost pro odbornou literaturu - Barrister & Principal, 2007. 210 s. ISBN 978-80-87029-13-8.

OCHRANA, František, aj. *Veřejný sektor a veřejné finance*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. 264 s. ISBN 978-80-247-3228-2.

PEKOVÁ, Jitka a Jaroslav PILNÝ. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 1. vyd. Praha: ASPI, 2002. 442 s. ISBN 80-86395-21-9.

PUCHYNGER, Zdeněk. *Financování školy. Vybrané kapitoly pro regionální školy*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. 72 s. ISBN 978-80-244-2591-7.

REKTOŘÍK, Jaroslav, aj. *Ekonomika a řízení odvětví veřejného sektoru*. 2. vyd. Praha: Ekopress, s.r.o., 2007. 309 s. ISBN 978-80-86929-29-3.

STUHLÍKOVÁ, Helena a Sofia KOMRSKOVÁ. *Zdaňování neziskových organizací*. 8. vyd. Praha: ANAG, 2011. 248 s. ISBN 978-80-7623-510-7.

SVOBODA, Ivo a Miroslav MARINČÁK. *Správní řízení a finance v životě školy*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. 69 s. ISBN 978-80-244-1827-8.

SYROVÁTKA, Pavel. *Financování školství. Rozpis rozpočtu školy-příprava a průběh*. 1. vyd. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2001. 10 s. ISBN 80-7082-785-8.

Legislativa:

Zák. č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, ve znění pozdějších předpisů.

Zák. č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

Zák. č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy č. 492/2005 Sb., o krajských normativech.

Vyhláška č. 410/2009 Sb., provádějící ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro některé vybrané účetní jednotky.

Elektronické zdroje:

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, *Ekonomika školství*. [online], [cit. 2012-01-02]. Dostupné z : <<http://www.msmt.cz/ekonomika-skolstvi>>.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, *Principy normativního rozpisu rozpočtu a normativní rozpis rozpočtu přímých výdajů RgŠ územních samosprávných celků na rok 2010 v úrovni MŠMT – KÚ*. [online], [cit. 2012-01-02]. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/ekonomika-skolstvi/rozpocet-kapitoly-msmt>>.

Olomoucký kraj, *Zřizovací listina příspěvkové organizace Olomouckého kraje*, [online], [cit. 2012-01-02], < <http://spext.kr-olomoucky.cz/organizace/Lists/Pspvkov%20organizace/Disp Form.aspx?ID=256> >.

Ostatní zdroje:

MARINČÁK, Miroslav. *Finanční management školy*. 2007

ŠVANCAR, Radmil. Na pomůcky bude víc peněz, *Učitelské noviny, týdeník pro učitele a přátele školy*, Praha: Tiskárna Libertas, a.s. ISSN 139-5718. 2013, roč. 116, č. 2, s. 7.

SEZNAM ZKRATEK

AŠSK	Asociace školních sportovních klubů
ČŠI	Česká školní inspekce
ČR	Česká republika
DHM	Dlouhodobý hmotný majetek
DM	Dlouhodobý majetek
DVPP	Další vzdělávání pedagogických pracovníků
ESF	Evropské sociální fondy
KÚ	Krajský úřad
KÚOK	Krajský úřad Olomouckého kraje
MP	Mzdové prostředky
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NIV	Neinvestiční výdaje
ONIV	Ostatní neinvestiční výdaje
OŠ KÚ	Odbory školských krajských úřadů
RgŠ	Regionální školství
SIPVZ	Státní informační politika ve vzdělání
ŠVP	Školní vzdělávací program
ÚSC	Územně samosprávný celek
VÚOŠ	Výzkumný ústav odborného školství

SEZNAM OBRÁZKŮ

Graf č. 1 - Zastoupení doplňkové činnosti v organizaci za rok 2008.....	28
Graf č. 2 - Zastoupení doplňkové činnosti v organizaci za rok 2009.....	30
Graf č. 3 - Zastoupení doplňkové činnosti v organizaci za rok 2010.....	31
Graf č. 4 - Zastoupení doplňkové činnosti v organizaci za rok 2011.....	32
Graf č. 5 - Zastoupení doplňkové činnosti v organizaci za rok 2012.....	33
Graf č. 6 - Závislost přímých nákladů na studentech.....	35
Graf č. 7 - Závislost NIV na ONIV.....	36
Graf č. 8 – Dotace / odvod v roce 2008.....	46
Graf č. 9 – Dotace / odvod v roce 2009.....	46
Graf č. 10 – Dotace / odvod v roce 2010.....	46
Graf č. 11 – Dotace / odvod v roce 2011.....	46
Graf č. 12 – Dotace / odvod v roce 2012.....	46

SEZNAM TABULEK

Tab. č. 1 - Přehled dotací poskytnutých organizaci v roce 2008 (v tis. Kč).....	28
Tab. č. 2 - Přehled dotací poskytnutých organizaci v roce 2009 (v tis. Kč).....	29
Tab. č. 3 - Přehled dotací poskytnutých organizaci v roce 2010 (v tis. Kč).....	30
Tab. č. 4 - Přehled dotací poskytnutých organizaci v roce 2011 (v tis. Kč).....	32
Tab. č. 5 - Přehled dotací poskytnutých organizaci v roce 2012 (v tis. Kč).....	33
Tab. č. 6 - Dotace na odpisy, provoz a přímé náklady (v tis. Kč).....	34
Tab. č. 7 - Počet studentů / celková dotace NIV.....	34
Tab. č. 8 - Celková dotace NIV/ ONIV na žáka.....	35
Tab. č. 9 - Tvorba investičního fondu 2008 (v Kč).....	41
Tab. č. 10 - Čerpání fondu v roce 2008 (v Kč).....	41
Tab. č. 11 - Tvorba investičního fondu 2009 (v Kč).....	42
Tab. č. 12 - Čerpání fondu v roce 2009 (v Kč).....	42
Tab. č. 13 - Tvorba investičního fondu 2010 (v Kč).....	43
Tab. č. 14 - Čerpání fondu v roce 2010 (v Kč).....	43
Tab. č. 15 - Tvorba investičního fondu 2011 (v Kč).....	44
Tab. č. 16 - Čerpání fondu v roce 2011 (v Kč).....	44
Tab. č. 17 - Tvorba investičního fondu 2012 (v Kč).....	45
Tab. č. 18 - Čerpání fondu v roce 2012 (v Kč).....	45